Vlaams Parlement

vergadering **C145 – OND15**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 17 februari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van de maximumfactuur
- 944 (2010-2011) 3

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van de 'macht van de vanzelfsprekendheid' bij de sociaal-economisch zwakkere leerlingen
- 1085 (2010-2011) 8

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap op het dossier leerzorg
- 1090 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan middelbare scholen voor kinderen met autismespectrumstoornissen
- 1095 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de problematiek inzake de inschrijving van kinderen met autisme
- 1107 (2010-2011) 13

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het arbeidsmarktrapport Onderwijs en het voorspelde tekort aan leerkrachten in het kleuteronderwijs
- 1147 (2010-2011) 23

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de protestantse theologiefaculteiten en de tekorten op de begroting van de betrokken instellingen
- 1150 (2010-2011) 24

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werkingsmiddelen in het basisonderwijs
- 1151 (2010-2011) 27

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van de maximumfactuur
- 944 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, collega's, het invoeren van de maximumfactuur met het oog op het streven naar kosteloos basisonderwijs ging destijds gepaard met heel wat discussies met en tussen onderwijsbetrokkenen. Aan de ene kant stonden diegenen die alle heil verwachten van de maximumfactuur en hopen dat daarmee een stuk ongelijkheid in onderwijs zou worden weggewerkt. Aan de andere kant stonden diegenen die pleiten voor de autonomie van de school.

Sinds de invoering zijn de discussies niet verstomd, integendeel. Bijkomende argumenten tegen de maximumfactuur werden onder andere gevonden in de reacties van culturele en sportorganisaties die de kloof met onderwijs zien verbreden. Op geregelde tijdstippen verschijnen er artikels in de media om met allerlei voorbeelden aan te tonen dat de maximumfactuur wel, of juist niet werkt.

Een evaluatie drong zich dus op. Omdat die evaluatie uitbleef, heeft mijn fractie in het najaar van 2010 een voorstel van resolutie ingediend met onder andere de vraag naar een evaluatie en een hoorzitting. Minister, u kondigde de resultaten van een lopende evaluatie aan voor eind 2010. Daarom oordeelde de meerderheid het niet zinnig om onze vraag te steunen.

Bij de bespreking van de beleidsbrief kwam het onderwerp opnieuw aan de orde en wist de minister ons te melden dat er voorlopig nog niet is begonnen aan de kwalitatieve evaluatie, omdat het OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) niet was toegewezen. De kwantitatieve evaluatie zou wel rond zijn. Minister, vorig weekend las ik dat u naar aanleiding van klachten van een school in verband met skivakanties, zei dat de evaluatie begin maart klaar zou zijn. Nu is het ineens snel gegaan.

Minister, bent u van plan om werk te maken van de volledige evaluatie en desgevallend een bijsturing van de maximumfactuur? Zo ja, hoe denkt u de evaluatie van deze maximumfactuur verder aan te pakken? Aangezien het onderzoek niet is toegewezen, dacht ik dat dat een hele tijd zou duren en niet op twee maanden klaar zou zijn. Wat zijn de resultaten van de kwantitatieve evaluatie die er wel is?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: De teneur van deze vraag om uitleg om een gesprek te hebben over de maximumfactuur, steunen we. Dat hebben we vroeger ook al gezegd. Maar we willen dat wel te gepasten tijde doen, namelijk als de resultaten van het onderzoek bekend zijn. We begrijpen dat dat in de komende weken of maanden zal gebeuren. Minister, we willen graag dat u ons zegt wanneer dat zal zijn, zodat we in de regeling der werkzaamheden kunnen plannen om daar een zinvol gesprek over te hebben in de commissie Onderwijs. Ik heb begrepen dat dit vandaag nog niet zal kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, mevrouw Vanderpoorten vraagt of u een tweede onderzoek gaat afwachten om conclusies te trekken. We zijn altijd vragende partij geweest om de discussie in het parlement dit schooljaar te kunnen voeren en na te gaan in welke mate we decreten moeten aanpassen. Ik hoop dat we die timing kunnen behouden. Wanneer denkt u op basis van de onderzoeksresultaten de nodige conclusies te kunnen trekken voor een decretale aanpassing?

De ouderkoepels hebben de vraag gekregen om opnieuw een bevraging te doen bij ouders over de maximumfactuur. Sluit dit aan bij het onderzoek dat u plande, of staat dat er volledig los van? Ze kregen de vraag om de bevraging af te ronden voor het einde van 2011. Hoe moeten we die vraag aan de oudervereniging precies begrijpen?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ook onze fractie sluit zich aan bij dit thema. Mevrouw Vanderpoorten heeft de situatie perfect geschetst. Enkele weken geleden hebben we gezegd dat de bespreking van de maximumfactuur zich opdringt, en dat lang uitstel niet meer kan. Gisteren heb ik in de plenaire vergadering gezegd dat sommige directeurs van het basisonderwijs de instroom van Nederlandstalige kinderen als een van de argumenten aangeven. Dit is een goed moment om er een timing op te plakken. Misschien kunt u dadelijk iets zeggen over die kwantitatieve evaluatie. Het kwalitatieve aspect van de zaak is des te interessanter.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik sluit mij aan bij de vraag van mevrouw Vanderpoorten.

We kunnen allemaal de frustratie begrijpen die daarin tot uiting komt. Het debat over de maximumfactuur wordt al lang in deze commissie gevoerd. Er was dan een resolutie van Open Vld, die is afgevoerd omdat er moest worden gewacht op de evaluatie. Die evaluatie kwam er uiteindelijk niet. Vervolgens vernamen we dat er een kwantitatieve evaluatie klaar was, maar dat men wacht om die vrij te geven omdat er nog een kwalitatieve evaluatie volgt.

Het lijkt er ten eerste een beetje op – maar u kan die schijn wegnemen, minister – dat die kwantitatieve evaluatie niet de uitslag geeft die u graag had gezien en dat daardoor moet worden bijgestuurd door de kwalitatieve evaluatie.

Ten tweede wil ik u er ook op wijzen dat het debat rond de maximumfactuur woekert in de pers. Dat komt heel regelmatig terug. Zoals mevrouw Vanderpoorten zegt, ging het ditmaal om de sneeuwklassen die met 20 procent gedaald zijn en worden ingekort. Zo wordt dit toch aan de kranten verteld. In hoeverre dit ook wetenschappelijke grond heeft, weet ik niet. Maar er wordt daarover in de pers een debat gevoerd. Het is toch echt tijd dat de beleidsmakers en het parlement dat in handen nemen en daar beslissingen in treffen. Daarom, minister, zou ik willen vragen dat daar snel vooruitgang in komt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Of het echt tijd is, weet ik niet. Het parlement heeft wel een decreet goedgekeurd dat er een evaluatie komt van het financieringssysteem. Het is niet aan mij om altijd te herinneren aan wat het parlement beslist heeft in die decreten en heel die financiering. Op het moment van de invoering van de maximumfactuur is er beslist in 2012 een verplichte evaluatie te plannen van het financieringssysteem. Dan moet er onderzoek gebeuren naar het bestedingspatroon van de scholen vóór en na de invoering van de nieuwe financiering en de maximumfacturen en waarom dat bestedingspatroon al dan niet gewijzigd is. Er ligt decretaal eigenlijk al een termijn vast. Die termijn wordt het best behouden. Dat wil niet zeggen dat we moeten wachten tot 2012.

Er is aan het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen gevraagd een kwantitatieve evaluatie uit te voeren. Het klopt dat die er is. Maar mijn administratie heeft – volgens mij terecht – een aantal bijkomende vragen gesteld omdat je geen eenduidige conclusies kunt trekken uit de resultaten ervan. Er is een uitbreiding van de opdracht gevraagd. Niet om te corrigeren, maar gewoon om bijkomende verduidelijking te geven. Het is die evaluatie die we de komende weken verwachten. We zullen die dan ook vrijgeven. We gaan niet wachten of geheimhouden, dat is mijn stijl niet. We vonden alleen dat, als je enkel gegevens hebt die in alle richtingen gaan, zonder enige duiding of uitleg, je dan toch beter nog wat bijkomende vragen stelt om verduidelijking te hebben. Dat is dan ook wat we gedaan hebben. Dat loopt op dit moment. Nu is het afwachten wanneer het steunpunt daar klaar mee kan zijn.

Parallel daarmee hebben we verleden jaar een oproep gelanceerd voor een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) in het kader van de maximumfacturen. Hierop hebben slechts twee kandidaten een onderzoeksvoorstel ingediend, maar de beoordelingscommissie vond die niet goed en heeft hen deze opdracht niet gegund. Je kunt het de overheid niet kwalijk nemen dat je, als je op die manier werkt, geen goed onderzoeksvoorstel hebt. Nogmaals, wij beslissen dat niet zelf, mevrouw Vanderpoorten, dat weet u, het is de beoordelingscommissie die dat vaststelt.

Ik heb dan aan mijn administratie gevraagd – omdat hier die terechte bekommernis te horen is – na te denken over een nieuwe piste voor evaluatie. We hebben sowieso 2012 als decretaal bepaalde datum waarop we een globale evaluatie moeten uitvoeren. We hebben nu de tussentijdse, wat uitgebreider. Op basis daarvan zullen we daar de komende maanden ongetwijfeld al een eerste keer over praten. Maar er zal in 2012 een tweede keer over moeten worden gepraat. Daarom heb ik mijn administratie gevraagd om dat mee te nemen in de voorbereiding van het parcours van 2012.

Ik wil vandaag niet echt ingaan op de inhoud van de kwantitatieve evaluatie omdat het nog wat te vroeg is om daar lessen uit te trekken. Daarom zijn er bijkomende vragen gesteld. Ik hoop dat die verheldering brengen. Indien ze geen verheldering brengen, zullen we het rapport wel openbaar maken. Ik wil duidelijk zeggen dat we niet zullen wachten tot 2012. Dat zal een eerste stap zijn.

We moeten wel wat oppassen. Het is niet omdat er iets in de krant verschijnt, dat er ook werkelijk een probleem is. In het artikel van De Morgen staat dat het feit van het bestaan van de maximumfactuur en de reden ervan juist een aantrekkingsfactor is. Dat wil niet zeggen dat het daarom zo slecht zou zijn. Ik wil niet vooruitlopen. We willen het bekijken. Het principe van de maximumfactuur – zo staat het ook in het regeerakkoord – werd behouden. Ik denk dat de meeste mensen dat ook willen. Het bedrag wil ik even in het midden laten en bekijken. Je mag ook niet vergeten dat met de invoering van de maximumfactuur alle scholen werden gecompenseerd, en zelfs meer dan gecompenseerd voor het bedrag. Er was een bedrag van 175 euro uitgerekend. Alle scholen hebben dat bedrag gekregen. Daarbovenop hebben ze nog extra werkingsmiddelen gekregen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Daar gaat het mij niet om.

Minister Pascal Smet: Voor u misschien niet, maar ik wil het verhaal wat plaatsen in een groter geheel. We gaan de analyse maken op het moment dat we de resultaten hebben. We moeten daar niet op vooruitlopen.

Samenvattend: er komt een grote evaluatie in 2012, zoals decretaal bepaald, maar in afwachting daarvan krijgen we de komende weken het rapport van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen, dat nu nog een beetje verdiept wordt. Die cijfers zullen blijven, aan dat eerste deel wordt niets meer gewijzigd. Alleen wordt er gekeken of daar een duidelijke uitleg aan kan worden gegeven. Er zijn bijkomende vragen gesteld. Die is men nu aan het beantwoorden. Zodra we die hebben, geven we dat rapport vrij en bespreken we dat hier in de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, het gaat mij niet om de inhoud. Mijn fractie is voorstander van een bijsturing, maar zeker niet van een afschaffing van de maximumfactuur. Maar u mag het ons niet kwalijk nemen dat wij ons een beetje gepakt voelen in de manier waarop er is omgegaan met de afspraken rond die evaluatie. Wij hebben een hoorzitting gevraagd, omdat het allemaal nogal lang bleek te duren. Bijna iedereen heeft ons toen verweten dat we wilden vooruitlopen op de zaken, omdat er een evaluatie aankwam die in december af zou zijn en zo meer. Dat was dus niet het geval.

U verwijst naar het decreet, waarin staat dat er een evaluatie komt in 2012. Dat had u dan ook kunnen zeggen bij de bespreking, in plaats van te zeggen dat u het in december al zou weten. Dat vind ik niet fair ten opzichte van de commissie.

Minister Pascal Smet: Ik verwijt ook niets aan de commissie. Ik heb, denk ik, niet op een verwijtende of beschuldigende toon gesproken. Als het zo was, was dat helemaal niet mijn bedoeling.

Ik begrijp dat u daar vragen over hebt. Ik heb nu geprobeerd om het heel duidelijk te schetsen. Ik wil wel ootmoedig zeggen dat er op een bepaald moment inderdaad enige verwarring was, door de verschillende onderzoeken die toen liepen. Maar dat is nu uitgeklaard.

Als het parlement zegt dat er na de invoering in een evaluatie wordt voorzien, is het belangrijk dat we die termijnen ook proberen te halen. U mag echt niet onderschatten hoeveel evaluaties en dergelijke aan het departement Onderwijs worden gevraagd. Ik denk dat wij de meeste dergelijke vragen krijgen van alle beleidsdomeinen. Daarnaast moeten we er nog alle beleidswerk bij doen. We moeten dus goed timen, anders gaat alles door elkaar lopen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Dat is inderdaad belangrijk. Dat is allemaal ook heel boeiend en interessant en het moet ook gebeuren, vandaar ook soms onze verwondering dat het zo snel zou gaan.

Is het dan de bedoeling om toch nog een OBPWO-onderzoek te laten doen? Als je dat opnieuw moet aanbesteden, duurt dat nog eens een jaar.

Minister Pascal Smet: Ik heb aan mijn administratie gevraagd om een alternatief uit te werken.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: En daar zullen we dan kennis van nemen in de loop van de maand maart?

Minister Pascal Smet: Hoe we dat gaan aanpakken, zullen we zeggen op het moment dat we het eerste rapport hebben met de kwantitatieve gegevens en een aantal bijkomende verduidelijkingsvragen. Dat is wellicht over een paar weken. We kunnen die verdere aanpak dan ook hier bespreken.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Goed, we zullen dat uiteraard opvolgen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik vind het belangrijk dat mevrouw Vanderpoorten zegt dat voor haar fractie een bijsturing wenselijk is. Ik meen begrepen te hebben dat sommige van haar collega's in het verleden de afschaffing vroegen. Wat zij nu gezegd heeft, is belangrijk. Het zal gemakkelijker zijn om een ruimere consensus te bereiken.

Minister, ik ben het grotendeels eens met uw antwoord, behalve op één punt. U zegt dat de maximumfactuur is ingevoerd op het moment dat de werkingsmiddelen werden aangepast. Dat is juist. Maar als u daarmee ook bedoelde te zeggen dat de werkingsmiddelen voldoende zijn om gemakkelijk te werken in alle basisscholen, dan vergist u zich. Ik zal het daar in mijn vraag om uitleg, op het einde van deze vergadering, nog eventjes over hebben.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, u zegt dat de evaluatie van de maximumfactuur gepland is in 2012, maar het is het nieuwe financieringsmechanisme dat in 2012 geëvalueerd zal worden. Dat is toch nog een andere oefening dan een evaluatie van een maximumfactuur. De vraag om de discussie te voeren over de maximumfactuur in deze commissie is er vooral ook gekomen op basis van de reacties van onze collega's in andere commissies, bijvoorbeeld in de commissie Cultuur, waar die evaluatie gebeurd is vanuit een totaal andere invalshoek.

Wij waren vragende partij om hier opnieuw te discussiëren over de maximumfactuur, maar u stelde dat u eerst een onderzoek wou hebben met resultaten. Wij hebben toen met onze fractie gezegd dat we daarmee akkoord gingen. Maar het nu koppelen aan de totale evaluatie van het nieuwe Financieringsdecreet, is toch een totaal andere oefening.

Ik had ook nog gevraagd of het de bedoeling is om de vraag die is gesteld aan oudervereniging om opnieuw een bevraging te doen bij ouders, ook mee te nemen.

Minister Pascal Smet: Dat is de bedoeling, ja. Ik zal het voor alle zekerheid nog eens checken en navragen wie de opdrachtgever is, maar ik denk dat het de administratie was.

Mevrouw Kathleen Helsen: Qua timing betekent dat dat wij eigenlijk pas volgend jaar rond deze tijd een zicht zullen hebben op alle elementen van de onderzoeken die zullen gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik heb dezelfde bedenking gemaakt als mevrouw Helsen. Als ik het goed begrijp, wordt in 2012 het Financieringsdecreet herbekeken, waar de maximumfactuur dan maar een onderdeel van is.

Ik kan me perfect voorstellen dat er bijkomende vragen worden gesteld, omdat het onderzoek dat noodzakelijk heeft gemaakt. Moet ik dat dan zo zien dat naar al diegenen die tot nu toe bevraagd zijn, opnieuw een brief vertrekt met een aantal zaken? Of is het meer een steekproef?

Minister Pascal Smet: Het is de bedoeling om gegevens te interpreteren en misschien nog een aantal bijkomende interviews te doen met directeurs, om wat meer zicht te krijgen. Het is op dit moment geen eenduidig beeld.

Mevrouw Vera Celis: Dan wachten we verder af.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik ben blij dat u ootmoedig bent. Ootmoed siert de machtigen. Ik sluit me aan bij de vorige sprekers.

Ter verduidelijking: mijn fractie is wel voor de afschaffing van de maximumfactuur, ook omdat we vinden dat Vlaanderen van aanpak moet veranderen. Het moet veel minder ex ante reguleren en meer werken met remedies ex post. Dat past ook in de globale visie over de regulering.

Ik sluit me ook aan bij de opmerking van mevrouw Helsen. De maximumfactuur houdt wel verband met de financiering, maar ze is toch wel wat anders. De financiering gaat over het geld dat van de Vlaamse overheid naar de scholen vloeit. De maximumfactuur is eigenlijk een regulering van de portemonnee van de ouders. Men verbiedt eigenlijk ouders activiteiten boven een bepaald bedrag te financieren. Daar zijn argumenten voor en tegen, maar het is toch wel iets anders. U hebt die evaluaties beloofd. U mag zich dus niet achter 2012 verstoppen. Ik zeg niet dat u dat doet.

Ik weet ook dat men de gegevens die in de krant verschijnen, met een korreltje zout moet nemen. Ik gebruik dat ook niet als een smoking gun tegen de maximumfactuur. We moeten daarmee opletten. De Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen is echter naar voren gekomen met zeer sterke patronen. Die pleiten toch voor een bijsturing of afschaffing van de maximumfactuur. Ik geef u één gegeven. De vaste kosten, dat is een economisch begrip. Gisteren hebt u in de plenaire vergadering gezegd dat u vatbaar bent voor economische redeneringen en ondernemingszin. De vaste kosten voor kleuter- en lagere scholen zijn in veel gevallen dezelfde. Voor kleuterscholen werkt men met 20 euro en voor lagere scholen met 60 euro. Dat is een heel sterk gegeven. Dat leidt bijna dwingend tot aanpassingen van het lagere bedrag. Dat is geen anekdotisch gegeven.

Die discussie woekert voort. Het wordt tijd dat we daar stappen in zetten.

Minister Pascal Smet: Ik zal er rekening mee houden. En het is niet omdat ik tegelijkertijd aan het typen ben, dat ik niet luister. Ik geef instructies door naar aanleiding van het debat.

De voorzitter: Voorzitter Peumans had u al lang op de vingers getikt. Maar ik ben de heer Peumans niet.

Minister Pascal Smet: Dat heet efficiëntiewinst. Naar aanleiding van het debat geef ik door wat ze moeten doen.

De voorzitter: Als de kwaliteit van uw antwoorden daar onder zou leiden, dan is dat niet mijn probleem, maar wel dat van de regering. Maar als u denkt twee activiteiten tegelijkertijd goed te kunnen doen, dan gaat u uw gang.

Minister Pascal Smet: U had bijna iets anders gezegd.

De voorzitter: Nee. Als dat de kwaliteit van uw antwoorden nadelig zou beïnvloeden, dan is dat uw zaak.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van de 'macht van de vanzelfsprekendheid' bij de sociaal-economisch zwakkere leerlingen - 1085 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, onlangs verscheen het onderzoek van VUB-professor Ignace Glorieux. Daaruit blijkt dat de traditionele opvoeding die Turkse en Marokkaanse vrouwen krijgen niet de enige reden is waarom ze het minder goed doen op school en op de arbeidsmarkt. Neen, ook de autochtone bevolking zou dit in de hand werken. Zij verwachten van deze vrouwen dat ze zich tevreden stellen met een zorgende, huiselijke rol. Ik ben verheugd te horen dat academisch onderzoek bevestigt wat in de praktijk al geruime tijd geweten is. Blijkbaar heeft men pas oor naar iets als er een onderzoek is gebeurd. De vrouwen zelf – het middenveld – hebben dat al jaren naar buiten gebracht. Een academisch onderzoek zal wel veel meer indruk maken dan de persoonlijke verhalen van heel veel vrouwen.

Dat het in het secundair onderwijs vaak misloopt, klopt. Dat zien we ook aan de uitstroom van bepaalde groepen binnen ons onderwijs. Turkse en Marokkaanse meisjes zouden thuis te weinig een stimulerende omgeving vinden om te studeren. Dat zou verklaren waarom velen overschakelen naar het beroepssecundair onderwijs (bso). Dit argument kan enkel deels de grote homogeniteit in de bso-klassen verklaren. Heel vaak en in veel scholen worden jaar na jaar leerlingen van allochtone origine bijna systematisch doorverwezen naar het bso. Dat is al tien, twintig, dertig jaar zo. Blijkbaar is het probleem nog altijd hetzelfde.

Universitaire studies, studies aan de hogeschool of zelfs in technische richtingen volgen, wordt op die manier bij voorbaat onmogelijk gemaakt. Dat fenomeen is niet nieuw en gaat terug tot in de jaren zestig, toen de toenmalige PMS-centra (psycho-medisch-sociaal centrum) de economisch zwakkere leerlingen uit het hoger onderwijs weerden. Juist omdat de thuissituatie van velen niet de ideale studieomgeving is, zou de school hier garant voor moeten staan met leerkrachten en middelen die hun stimuleren.

Heel vaak wordt het taalprobleem aangehaald. Het probleem ligt veel dieper dan dat. De oorzaak van het probleem zou moeten worden gezocht bij sociaal-economische factoren. Het merendeel van de allochtone gemeenschap behoort tot de arbeidersklasse. De opvoeding gaat hiermee ook gepaard. Kinderen van hoogopgeleiden genieten een andere opvoeding. Ze zien dat thuis de krant wordt gelezen, informatieve programma's worden bekeken, gedebatteerd

wordt over actuele kwesties. Ze leren geschiedkundige of spirituele dingen aan die hun ouders hoog in het vaandel dragen. Kinderen van arbeiders genieten een andere, minder ‘intellectuele’ maar even respectabele opvoeding.

Er zouden extra middelen moeten worden geïnvesteerd, niet alleen in extra taallessen voor kindjes, maar ook in extra lessen voor de leerkrachten die autochtone en allochtone kindjes onbewust anders benaderen, bedienen en behandelen. Leerkrachten kunnen logischerwijs ook niet altijd ontsnappen aan de beeldvorming over de capaciteitsmogelijkheden van de allochtoon. Er is sprake van een perceptieprobleem bij heel wat onderwijspersoneel. De macht van de vanzelfsprekendheid kan niet langer ontkend worden, zeker niet nu er ook een onderzoek is dat dit bevestigt. Minister, dit moet dringend worden aangepakt. Anno 2011 stel ik dit vast via de vele getuigenissen van Turkse kinderen, leerlingen en studenten. Zij moeten zich vaak dubbel zo hard bewijzen om hetzelfde te bereiken als een autochtoon. Ik denk dat dit ook geldt voor kansarme kinderen uit een arbeidersmilieu.

Minister, hoe zult u de negatieve gevolgen van de macht van de vanzelfsprekendheid op de scholingsgraad van de allochtone en sociaal-economisch zwakkere leerlingen aanpakken? Welke acties bent u van plan te ondernemen? Wat zult u eraan doen om de negatieve perceptie over allochtone en/of sociaal-economisch zwakkere leerlingen om te buigen tot een eerder objectieve beeldvorming?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit mij graag aan bij de vraag van mevrouw Pehlivan. Hij verraste me enigszins, en dan toch ook weer niet. Mevrouw Pehlivan, u maakt een grondig overzicht van de afgelopen veertig jaar. U gaat terug tot de jaren 60. Dan ben ik zeker mee.

Ik heb ook eens gebladerd door het boek ‘Gekleurd door het leven’. Ik herken daarin heel wat zaken. Professor Glorieux publiceerde echter in 2009 in Trends een artikel waarin hij zijn uitspraken over de gemiste kansen of het te weinig geven van kansen aan de allochtone mensen ietwat nuanceert. Hij schrijft: “De grootste oorzaak van de ongelijkheid is volgens mij de traditionele oriëntatie van veel allochtone families.” Het is dus een en-enverhaal. Er is in ons onderwijs al enorm veel geïnvesteerd om die mensen alle kansen te geven die ze nodig hebben. U zult mij niet horen beweren dat er misschien niet hier en daar een tand kan worden bijgestoken, maar het is toch ook mijn ervaring op de werkvloer, die ik tot twee jaar geleden kon opdoen, dat het niet uitsluitend een kwestie is van ‘vanzelfsprekendheid’ dat die mensen minder en anders zijn. Ik kijk dus uit naar het antwoord van de minister. Het is een en-enverhaal, dat zeker in die veertig jaar die mevrouw Pehlivan schetst, een evolutie heeft gekend.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is u bekend dat het decreet Gelijke Onderwijskansen (GOK) in aanvullende lestijden voorziet om scholen toe te laten een onderwijspraktijk uit te bouwen die rekening houdt met de taalachtergrond en de diversiteit van iedere leerling. Die omkadering vanuit de Vlaamse overheid schept de voorwaarden voor het aanbieden van evenwaardige ontplooiings- en ontwikkelingskansen aan autochtone en allochtone kansarme kinderen in het leerplichtonderwijs. Zij ervaren door hun sociale, culturele en economische omstandigheden vaker leer- en ontwikkelingsmoeilijkheden of lopen een hoger risico in een achterstandspositie te raken. Scholen dienen dan ook een zorgbrede werking te ontwikkelen, gericht op kansarme leerlingen. Hun ondersteuningsaanbod dient aangewend te worden op kind-, op leerkrachten- en op schoolniveau. Ze kunnen inzetten op thema’s als preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden, taalvaardigheidonderwijs, omgaan met diversiteit, sociaal-emotionele ontwikkeling, leerlingen- en ouderparticipatie, doorstroming en oriëntering.

Het GOK-beleid heeft in veel scholen een omslag betekend en tot gedegen beleidinspanningen geleid, maar we zijn er zeker nog niet. Tal van creatieve instrumenten en strategieën zagen het licht, waarbij de verwachtingen over wat deze kinderen aankunnen hoog zijn en blijven. Die inspanningen worden ook opgevolgd door de onderwijsinspectie.

Het klopt, ook al zijn er door nagenoeg alle onderwijsactoren belangrijke inspanningen geleverd, dat tal van onderwijsonderzoeken blijven uitwijzen dat foutieve en vroege oriëntering, vaak gebaseerd op sociale appreciatie en minder op interesses en mogelijkheden, bijdragen tot de oververtegenwoordiging van leerlingen met een lage sociaal-economische achtergrond en allochtone leerlingen in het bso en tot een ongeoorloofd hoge ongekwalificeerde uitstroom. U weet dat dit een centrale bekommernis is bij de geplande hervorming van het secundair onderwijs die ik wil uittekenen. Veel antwoorden liggen op schoolniveau en niet in handen van de minister.

Het is mijn ambitie om met de hervorming van het secundair onderwijs en andere maatregelen stevig aan de kar te blijven duwen. Ook het decreet Leerzorg is zo'n dossier. Ik hoop dat we daarover de komende weken duidelijkheid kunnen brengen.

Ook in de lerarenopleidingen wordt gewerkt aan het omgaan met een diverse klasgroep. Tijdens de hervorming is er speciale aandacht gegaan naar diversiteit. Zo zijn de basiscompetenties en het beroepsprofiel van de leraar herschreven. Er zijn ook de diversiteitsprojecten in de lerarenopleiding, en lerarenopleidingen proberen zoveel mogelijk de studenten of cursisten stage te laten lopen in verschillende scholen. Omdat het belangrijk is dat studenten ook ervaren wat diversiteit in de praktijk betekent, bereiden we momenteel ook de decretale verankering van 'student tutoring'-projecten voor. Met dit model kunnen we een win-winsituatie creëren zowel voor de leerling in het secundair onderwijs als voor de student in het hoger onderwijs. De begeleide leerlingen wordt een rolmodel en handvatten aangereikt, die leren leren en zelfvertrouwen stimuleren. De student krijgt door de 'tutoring' de competenties die de begeleidende toekomstige leerkrachten nodig hebben.

We starten dit jaar met de evaluatie van de lerarenopleidingen. Het profiel van de lerarenopleiders is een van de elementen die we zullen bekijken, net zoals de diversiteitscomponent. Tegen het einde van de legislatuur zullen we een decreet Leerlingenbegeleiding klaar hebben. In dit decreet zullen we natuurlijk ook focussen op de onderwijsloopbaanbegeleiding van leerlingen. Onderwijsloopbaanbegeleiding is ruimer dan studiekeuze op enkele sleutelmomenten. Het gaat om een proces doorheen de gehele onderwijs- en arbeidsloopbaan. In het studiekeuzeproces dienen competenties en talenten centraal te staan. Leerlingen moeten ook leren kiezen, daarvoor hebben we ook de vakoverschrijdende eindtermen (VOET).

Ik wil dat in de toekomst elke leerling, student en cursist recht heeft op een verzekerde, kwaliteitsvolle loopbaanbegeleiding om zo de studie- en beroepskeuzebekwaamheid van de lerende te verhogen. Uiteraard zullen ook de CLB's een belangrijke rol moeten spelen.

Ik wil nog de aandacht vestigen op iets dat naar aanleiding van het GOK-decreet nog niet duidelijk tot uiting is gekomen. De onderwijsverstrekkers en ik zijn de mening toegedaan dat we ons moeten afvragen of we de manier waarop we in het basisonderwijs in concentratiescholen of scholen met kinderen uit een zwakke economische achtergrond – laten we eerlijk zijn, meestal, niet uitsluitend, zijn dat gekleurde kinderen in de steden – kennis, vaardigheden en attitudes bijbrengen, niet anders moeten aanpakken. Door de vraag te stellen, geef je het antwoord al.

De komende weken gaan we intensief overleggen met de onderwijsverstrekkers. De overheid mag geen pedagogisch project uittekenen, dus moeten we samenwerken. De afgelopen jaren is er heel veel geëxperimenteerd, maar men is voortdurend aan de knopjes aan het draaien in een bepaald systeem. We moeten ons afvragen of het systeem misschien zelf niet moet worden veranderd in het basisonderwijs, in de steden met grote concentraties van sociaaleconomisch achtergestelde groepen en in de praktijk meestal gekleurde kinderen. Moeten we

daar niet nagaan hoe we onderwijs op een andere manier kunnen verstrekken en hoe we die kinderen kunnen voorbereiden op een goede start in het secundair onderwijs? Dat betekent dat we moeten nagaan hoe we ze kunnen voorbereiden om goed Nederlands te spreken en de eindtermen te halen. Zijn we op dit moment niet voortdurend aan het proberen om meer van hetzelfde te doen zonder iets fundamenteel anders te doen in die situaties?

Ik wil niet zeggen dat mensen slecht werken, maar er worden vragen gesteld. Die oefening moeten we samen met de onderwijsverstrekkers en in de tweede fase ook met de vakbonden doen. Het gaat dan over hoe we leerkrachten ondersteunen in die scholen, hoe we dat omkaderen, wat de klasgrootte is, hoe de middelen worden ingezet. Al die vragen moeten op de tafel komen. Misschien kunnen we dat op experimentele basis starten in de steden. Nogmaals, het is niet de overheid die dat moet doen, het zijn de onderwijsverstrekkers. We moeten het wel samen bekijken. Bij de onderwijsverstrekkers is een wil aanwezig om dat te doen. Ook zij hebben vragen, omdat we merken dat kinderen vaak ongelijk aan de start komen van het secundair onderwijs. Het basisonderwijs moet de basis leggen.

We moeten ons afvragen of we dat in die omgeving, met een sterke concentratie van kinderen uit de migratie en vaak met een zwakke sociaal-economische achtergrond, waar ze thuis dikwijls een andere taal spreken, niet anders moeten aanpakken. Die vraag ligt nu op tafel. Het is een boeiend debat, zeker voor de kinderen in die stedelijke of semistedelijke omgevingen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, ik denk dat veel collega's mijn bezorgdheid delen. Meestal komen we uit bij de ongekwalificeerde uitstroom van die groep, wat de reden daarvan ook is. Het is een en-enverhaal. Het is bijna vijftig jaar geleden dat de eerste gastarbeiders naar Vlaanderen zijn gekomen. Wat mij frustreert, is dat het zo langzaam gaat. Minister, ik denk dat u me begrijpt, vooral als vrouw. De verhalen van vrouwen die nu hebben gestudeerd, zijn dezelfde als die van de vrouwen in de jaren 60. Het emancipatie-proces van die groep gaat via het onderwijs. U moet dat extra stimuleren.

De laatste vijftien jaar hebben we daar veel middelen op ingezet. Ik hoop dat we hier over tien jaar niet dezelfde vragen moeten stellen, dat we een positieve evolutie krijgen. Minister, u hebt gelijk dat het onderwijs een andere pedagogische aanpak moet hanteren. We moeten bekijken hoe dat kan. Daarom kijk ik uit naar uw gesprekken. We voeren dezelfde gesprekken in de gemeenteraadscommissie Onderwijs in Gent. We mogen ons daar niet bij neerleggen.

Het onderzoek is gebeurd bij vrouwen rond 33 jaar en gericht op de vraag wat ze zouden studeren, mochten ze kunnen terugkeren in de tijd en hun leven willen veranderen. Een goede leerkracht is een stimulerende factor. Bepaalde groepen hebben dat ook meer nodig, omdat ze van thuis uit minder stimulansen krijgen. Misschien moeten we de thuis van die kinderen er nog meer bij betrekken. Het zijn net de ouders en kinderen die dit het meest nodig hebben die afwezig zijn op oudercontacten. Dan moeten we zoeken naar formules om hen daartoe te verplichten.

Minister, dit is niet het einde van deze discussie. Misschien is het mogelijk naar aanleiding van uw gesprekken met de onderwijsverstrekkers om een positieve uitstraling te geven aan de concentratiescholen, hoewel die term een heel negatieve connotatie heeft. Ik houd meer van de term kleurrijke scholen. Ik hoop dat we daarna deze discussie kunnen voortzetten. Er zijn al generaties verloren, en we zijn daar weer mee bezig.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mevrouw Pehlivan zei dat het zo traag gaat. Het gaat inderdaad veel te traag. Minister, als u initiatieven wilt nemen om daaraan te verhelpen, dan zal iedereen dat steunen. We moeten een onderscheid maken tussen het basis- en het secundair onderwijs.

Voor het basisonderwijs is het cruciaal dat u blijft inzetten op het Nederlands. We hebben een bezoek gebracht aan het Lucernacollege, en die mensen gaan bij de ouders thuis om de kennis van het Nederlands te promoten. Dat zijn eigenlijk prachtige voorbeelden die tot navolging stimuleren, want dat is uiteindelijk de troef om in het secundair onderwijs enige slaagkans te hebben en om door te stromen naar het hoger onderwijs. Als ik echter naar het secundair onderwijs kijk, klopt het dat die instroom van die sociaal-economisch zwakkeren in het bso nog altijd veel te groot is. Hoe komen die daar terecht? Het watervalsysteem speelt enorm op die sociaal-economisch zwakkeren.

Ik heb praktijkvoorbeelden gezien waarbij tso- en bso-scholen tolken inzetten die bijvoorbeeld het Arabisch machtig waren om de drempel laag te houden voor de ouders. Maar die scholen kregen, als zij contact zochten met die ouders, op de duur meer tolken over de vloer dan ouders. Het doel wordt daar dus niet bereikt.

Ik heb ook voorbeelden gehoord van mensen die hun kinderen komen inschrijven en waarvan de kinderen van tweede of derde generatie slechter Nederlands spreken dan die eerste generatie. Dit komt door de gezinshereniging waarbij er een bruid of bruidegom wordt gezocht in het land van herkomst. Dat zijn factoren die meespelen.

Ik denk dat het een en-enverhaal is. Wij moeten van onze kant alle kansen en troeven uitspelen die we beleidsmatig vanuit de maatschappij kunnen geven. Anderzijds moet er misschien wat meer geduwd en getrokken worden aan die sociaal-economisch zwakkeren om mee te willen in deze maatschappij. Je krijgt kansen, neem die dan. Dat is het en-enverhaal dat ik ter aanvulling wou meegeven.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is een en-enverhaal. Ik ben het eens met wat u zegt over het Nederlands. Het is echter belangrijk dat we onze aanpak niet beperken tot de school, maar dat ook de ouders en al wat errond zit, betrokken worden in die oefening. Mevrouw Pehlivan heeft gelijk dat we het ons als samenleving niet kunnen veroorloven dat er de komende jaren opnieuw nieuwe generaties verloren gaan. Dat is de reden waarom we, vanuit een verontwaardiging, maar ook vanuit de wil, het anders moeten aanpakken. Daarom is er het overleg dat momenteel naar de basisscholen wordt gevoerd. U hebt gelijk het onderscheid te maken tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

De heer Boudewijn Bouckaert: Anderzijds – mevrouw Van Hecke heeft dat gezegd en ik denk dat ze gelijk heeft – mag men de school als instrument voor maatschappelijke emancipatie en gelijkheid, niet overschatten. Er zijn ook heel veel andere factoren. In de eerste plaats is er de economie: de arbeidersklasse heeft zich opgewerkt tot een onderdeel van de middenklasse dankzij de economische vooruitgang. Daarom denk ik – zeker naar de allochtonen toe – dat je veel meer moet kijken naar de arbeidsmarkt en niet zozeer de school moet gebruiken als tool van gelijkmaker en daarbij dikwijls grote stukken inleveren op kwaliteit. Dat is een heel gevaarlijke ontsporing van het onderwijsegalitarisme. Je moet het totale plaatje bekijken. De arbeidersklasse heeft zich voor een stuk opgewerkt onder meer door het verouderde en misprezen woord ‘volksopvoeding’.

Minister Pascal Smet: ‘Volksverheffing’.

De heer Boudewijn Bouckaert: ‘Volksverheffing’. Daar is niets mis mee. Katholieken, liberalen en socialisten hebben allemaal een heel uitgebreid netwerk georganiseerd waarbij de arbeidersklasse zich inderdaad ook op sociaal-cultureel vlak heeft verheven en eigenlijk ook een deel van de middenklasse is geworden. De arbeidersklasse bestaat eigenlijk niet meer. Er bestaan nog arbeiders en bedienden, maar dat onderscheid zal binnenkort ook verdwijnen.

Mevrouw Pehlivan, ik denk dat die hele discussie over het sociaal-economische dat speelt, geen pretext mag worden om aan een soort cultuurnegationisme te gaan doen. Ik ben blij dat mevrouw Celis die correctie heeft gemaakt.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik vind het ontroerend dat u teruggrijpt naar uw marxistische principes. *(Gelach)*

Terugkeer naar de bron. *(Gelach)*

De heer Boudewijn Bouckaert: Marx zou nooit zeggen dat de arbeidersklasse niet bestaat, want voor hem moet die eeuwig blijven.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik zeg niet dat dat niet bestaat, maar iets gelijkaardigs is bij de arbeidersklasse ook het geval: "wij zijn arbeiders, dus waarom zouden we studeren?". Dat zal inderdaad wel een rol spelen, dat ontken ik niet. Maar als je naar het land van herkomst van die vrouwen kijkt en naar bepaalde cijfers, zie je dat in de academische wereld in Turkije er procentueel veel meer vrouwen zitten dat mannen.

Dat betekent dat in het onderwijs niet alleen de culturele achtergrond meespeelt, maar dat het sociaal-economische nog een grotere impact heeft. Ik zou het beeld dat daarvan wordt opgehangen in deze commissie, toch wel wat willen nuanceren. Als socialiste wil ik er niet in geloven dat het culturele aspect een grotere impact zou hebben dan het sociaal-economische. Ik wil geloven in die volksverheffing. Waarom ook niet? Dat het onderwijs daar een belangrijke rol in speelt, kunnen we niet ontkennen.

De heer Boudewijn Bouckaert: U moet het ook niet overschatten

Mevrouw Fatma Pehlivan: Nee, ik overschat het niet. Ik denk dat het als parlement in onze mogelijkheden ligt om daarin te investeren.

Mevrouw Celis, u hebt gelijk dat taal daarin een grote rol speelt. Wij zijn thuis met vijf kinderen en twaalf kleinkinderen. Al die kleinkinderen zijn perfect tweetalig opgevoed, ze spreken zowel Turks als Nederlands. Hun moedertaal heeft geen enkele impact gehad op het Nederlands. Het is een andere discussie. Maar doordat hun ouders wel hoog opgeleid zijn, wel mee het onderwijs van hun kinderen volgen, heeft dat een impact op hun verdere schoolloopbaan.

Het onderzoek is hier gebeurd bij 33-jarigen. Dat waren vrouwen die het Nederlands wel machtig waren. Het is dus niet enkel de taal.

De voorzitter: Het is een heel boeiend debat dat regelmatig zal terugkomen.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap op het dossier leerzorg
- 1090 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan middelbare scholen voor kinderen met autismespectrumstoornissen
- 1095 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de problematiek inzake de inschrijving van kinderen met autisme
- 1107 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: De ratificering van het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap vereist dat Vlaanderen ernstig werk maakt van inclusief onderwijs. Het wordt vaak als argument gebruikt om de besluitvorming in het dossier leerzorg vooruitgang te laten boeken. Maar we stellen vast dat het dossier, om in overeenstemming te zijn met wat is opgenomen in het verdrag, nog aanpassingen vraagt en dat er nog hiaten in terug te vinden zijn.

Het Steunpunt Recht en Onderwijs bestudeerde de gevolgen van het verdrag voor het Vlaams onderwijs. Het verdrag wijst de huidige en klassieke medische invulling van handicap die gericht is op het zo veel mogelijk 'herstellen' van die beperking af als een vorm van 'defect denken'. Het VN-verdrag kiest voor het sociaal model, waarin een handicap begrepen wordt als een negatieve interactie tussen maatschappelijke drempels en mensen met verschillende functionele mogelijkheden of beperkingen. Beperkingen vormen minder of meer een handicap naargelang de maatschappij waarin ze zich manifesteren. Dat is toch wel een fundamenteel andere benadering dan de benadering die tot nu toe in het dossier leerzorg werd gehanteerd. Vandaar ook dat in de aanbevelingen van de praktijktest in het kader van leerzorg de onderzoekers erop wijzen dat er een spanningsveld is tussen enerzijds de louter psychodiagnostisch en medisch geïnspireerde indicatoren voor de doelgroepen en anderzijds de functioneel geïnspireerde indicatoren voor clusters en de handelingsgerichte leerzorgniveaus.

Eigenlijk wordt in het huidige leerzorgkader te veel gedacht in het medische defect-denken. Er wordt te veel gedacht vanuit de tekorten van de leerling in plaats van een antwoord te formuleren op de vraag welke aanpassingen in de onderwijsomgeving noodzakelijk zijn om een leerproces mogelijk te maken dat noodzakelijk is voor die betrokken leerling.

Die contextuele benadering is onvoldoende terug te vinden in het dossier zoals het tot op vandaag vorm heeft gekregen. In de memorie van toelichting bij de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet werd wel een andere visie op handicap gehanteerd, maar die werd gedeeltelijk verlaten door meer de nadruk te leggen op de doelgroepen als ordeningsprincipe.

Daarom heb ik u in oktober 2010 de vraag gesteld in welke mate rekening wordt gehouden met de praktijktest en in welke mate het dossier wordt aangepast. Dat is immers nodig, niet alleen om in te gaan op de aanbevelingen van de praktijktest zelf, maar ook om in overeenstemming te zijn met de bepalingen van het VN-verdrag. U hebt toen in de commissie – ik zal dat niet snel vergeten – heel verwonderd opgekeken en gezegd dat u dacht dat met het kader alles in orde was en dat we eigenlijk de discussie moesten voeren over een aantal andere, eerder beperkte hiaten.

Dat heeft mij bezighouden, omdat ik denk dat een aantal zaken toch wel fundamenteel gewijzigd moeten worden, willen we in orde zijn met het VN-verdrag. Er is mijns inziens een fundamenteel andere benaderingswijze nodig. Het vraagt een andere denkoefening in het dossier. Als we bijvoorbeeld bekijken hoe we tot nu toe de bepalingen hebben opgenomen met betrekking tot inschaling in leerzorgniveau IV, is dat duidelijk niet in overeenstemming met het VN-verdrag. Ook daar kunnen we niet a priori bepalen dat een aantal rechten niet kunnen worden afgedwongen.

Er moeten bepaalde ondersteunende maatregelen genomen worden ten behoeve van personen met een handicap, maar als we kijken naar de manier waarop we dat vandaag vormgeven binnen Onderwijs, strookt dat niet met wat het verdrag van ons vraagt. Het verdrag vraagt een oefening ten gronde, op maat van de persoon zelf, rekening houdend met de context waarin de leerling zich bevindt. Dat wil zeggen dat we ernstig zullen moeten sleutelen aan de toegang tot bepaalde ondersteunende maatregelen, willen wij ons aan het VN-verdrag houden.

Dit vraagt vooral ook een zeer sterke inzet voor wat de competenties bij leerkrachten betreft. Niet alleen bij leerkrachten, maar ook bij iedereen die aan de slag moet met kinderen in het onderwijs, en dus ook binnen de centra voor leerlingenbegeleiding, zullen mensen op een

andere manier moeten leren kijken naar kinderen, zullen zij op een andere manier een analyse moeten maken van wat er precies aan de hand is en op welke manier ermee moet worden omgegaan. Dat vraagt dat er andere materialen ontwikkeld en andere technieken gehanteerd worden. We kunnen alleen maar vaststellen dat de mensen daar vandaag onvoldoende op voorbereid zijn.

Dat speelt al van in het begin, ook bij de diagnose. Dat vraagt een enorme inzet met betrekking tot de competenties die moeten worden verworven bij leerkrachten die vandaag actief zijn, maar ook in de lerarenopleiding en in de centra voor leerlingenbegeleiding, om volledig mee te zijn in het kader dat het VN-verdrag ons oplegt. Ook met betrekking tot de consequenties die dat op bepaalde vlakken zou kunnen hebben voor schoolinfrastructuur, moeten we een juiste inschatting maken van wat nodig is.

Het verdrag omschrijft heel duidelijk wat een ‘redelijke aanpassing’ precies betekent en geeft heel duidelijk weer hoe scholen zullen moeten omgaan met disproportionaliteit. Als we dan kijken naar hoe we de huidige reglementering vormgegeven hebben, is het duidelijk dat we bijvoorbeeld het GOK-decreet zullen moeten aanpassen om in overeenstemming te zijn met het VN-verdrag.

Wij hebben de keuze gemaakt voor de ratificering van het VN-verdrag. Dat betekent heel wat. Het betekent ook dat we als overheid zullen moeten verantwoorden dat we dat ernstig nemen en dat we het dossier, waar we in de vorige legislatuur mee aan de slag zijn gegaan, zullen moeten bijsturen.

Minister, in welke mate zult u het kader aanpassen aan de vereisten van het VN-verdrag? Kunt u een overzicht geven van de aanpassingen die u zult doen naar aanleiding van het verdrag?

Ik heb aangegeven dat we ook geïntegreerd onderwijs (gon) en inclusief onderwijs (ION) zullen moeten wijzigen, omdat de manier waarop we dat vandaag vormgeven, niet in overeenstemming is met het verdrag. Op welke manier wilt u die oefening maken? Op welke manier zult u waarborgen dat de leerkrachten, zorgcoördinatoren, directies, en CLB-medewerkers in het gewoon onderwijs de vereiste competenties zullen ontwikkelen? Als we daar niet ernstig op inzetten, zal de oefening immers niet ten gronde kunnen worden gemaakt.

Welke impact heeft de ratificering van het VN-verdrag op het curriculum in de lerarenopleiding? Als we kijken naar wat vandaag is opgenomen in de lerarenopleiding en wat verwacht wordt van leerkrachten, is het heel duidelijk dat er een bijsturing nodig zal zijn van het curriculum in de lerarenopleiding.

In het GOK-decreet is nu een draagkrachtafweging geformuleerd. Ook dat zullen we moeten herformuleren om in overeenstemming te zijn met het VN-verdrag. Welke pistes worden daar in overweging genomen?

Wat betreft de inschaling van kinderen op leerzorgniveau IV, zijn in het dossier een aantal bepalingen opgenomen. Op welke manier zal daar een bijsturing gebeuren? Ook daar wordt immers vastgesteld dat dit niet in overeenstemming is met het VN-verdrag.

De overheid wordt geacht te voorzien in de nodige middelen om die redelijke aanpassingen te kunnen doorvoeren. Het gaat hier dan zowel om het voorzien in aangepast materiaal als om de toegankelijkheid van de schoolinfrastructuur. Het zal ook gaan over ondersteuning en omkadering. In de huidige begroting is daar niet meteen een groot bedrag voor ingeschreven. In de vorige legislatuur is er een eerste rekenoefening gemaakt van wat nodig is om het leerzorgkader in te voeren, met de daaraan verbonden consequenties. Dit is nu een andere oefening die moet worden gemaakt. Het zal zeker en vast niet minder middelen vragen. Op welke manier denkt u daar de volgende jaren mee om te gaan?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, mevrouw Helsen heeft de situatie al globaal geschetst. We hebben recent de gelegenheid gehad om de studiedag bij te wonen. De mensen van Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP) zijn toen komen spreken over de problematiek.

Gelukkig benader ik de problematiek in mijn vraag om uitleg vanuit een andere invalshoek, zodat ik niet hoef te herhalen wat mevrouw Helsen al heeft gezegd. Ik sluit me wel aan bij haar vraagstelling.

Ik benader de problematiek eerder vanuit de praktijk. Mijn vragen zijn gebaseerd op een recent bericht in de media, waarin enkele ouders wantoestanden aanklaagden in verband met het vinden van een plaats op school voor hun autistische kind. Blijkbaar is er plaats te kort in de middelbare scholen voor kinderen met autismespectrumstoornissen die normaal begaafd zijn. Dit leidt ertoe dat deze kinderen en hun ouders moeten uitwijken naar scholen ver van hun woonplaats. Dat vormt uiteraard een extra belasting. Zelfstandig met het openbaar vervoer naar school gaan zit er voor autistische kinderen vaak niet in. Sommige kinderen vinden geen geschikte school, en krijgen niet de kansen om, ondanks hun capaciteiten, een diploma te behalen in het algemeen secundair onderwijs.

Een kind dat de diagnose autismespectrumstoornissen krijgt, heeft recht op twee uur begeleiding per week en dat voor de eerste twee jaar. Wie een zware vorm van autisme heeft, krijgt vier uur begeleiding per week en dat voor zijn of haar hele schoolcarrière. Toch wordt er in die artikels ook gemeld dat die begeleiding, zeker wat de zwaar autistische kinderen betreft, vaak niet aanwezig is. Enkele ouders stellen dat deze laatste classificatie niet vaak wordt toegekend, omdat dit te belastend zou zijn voor de scholen.

Minister, ik haal hier specifiek het geval aan van autistische kinderen, maar ook andere kinderen met een handicap vallen vaak uit de boot in het gewone secundair onderwijs. Zoals daarnet al aangehaald, is dat niet in overeenstemming met het VN-verdrag en het protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat door België werd ondertekend en – met instemming van Vlaanderen – werd geratificeerd. Artikel 24 van het VN-verdrag bevestigt het recht op onderwijs van gehandicapte personen en stelt dat dit principieel inclusief van aard is. Verder in dat artikel wordt bepaald dat, om dit recht op onderwijs zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, de verdragssluitende staten “een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus” moeten waarborgen. Kinderen met een handicap moeten toegang hebben tot hoogwaardig, inclusief onderwijs in de gemeenschap waarin zij leven. Ze hebben dus in beginsel het recht om naar de school te gaan waar ze naartoe zouden gaan indien ze deze handicap niet zouden hebben gehad.

Minister, ik weet dat u inzet op inclusief onderwijs en dat u werkt aan het zeer belangrijke ontwerp inzake leerzorg. In welke mate erkent u het plaatstekort voor autistische kinderen in het middelbaar onderwijs? Wat is de actuele situatie? Welke oplossingen ziet u om kinderen met onder andere autismespectrumstoornissen het recht te geven op onderwijs waar ze dat wensen? In welke mate kan de inschrijvingsmethode voor autistische kinderen aangepast worden, zodat er zoveel mogelijk kinderen in een school terechtkomen met de gepaste omkadering en kampeertoestanden vermeden kunnen worden? Kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot het ontwerp van decreet inzake leerzorg?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Helsen, die veel ruimer is dan het onderwerp dat ik had aangehaald, dat specifiek over autisme gaat.

Het is genoegzaam bekend dat er vandaag nog heel wat onopgeloste zorgproblemen bestaan rond de opvang van kinderen met autisme en autismespectrumstoornissen, zowel in het gewoon als in het buitengewoon onderwijs. Alle hoop is dan ook gesteld op het toekomstig decreet Leerzorg. Het uitblijven van dit decreet mag echter niet leiden tot een standstill. Voor

de meest schrijnende zorgnoden kan niet gewacht worden op het totaalplaatje. Er zijn te weinig plaatsen voor deze groep kinderen, te weinig ondersteuning voor scholen om deze kinderen op te vangen.

Zoals mevrouw Deckx heeft aangehaald, verscheen in de pers onlangs een artikel over ouders die kampeerden aan een volgens hen buitengewoon goede school voor buitengewoon onderwijs voor de opvang van hun kind en kleinkind. Ze wachtten op de start van de inschrijvingsperiode. Op deze manier wilden de ouders de aandacht trekken op het probleem rond een inschrijving van een kind met een autismespectrumstoornis in het buitengewoon onderwijs.

Ik verneem dat er in die school een structureel probleem is in verband met inschrijvingen. Die problemen doen zich ook voor in andere scholen voor buitengewoon basis- en buitengewoon secundair onderwijs. Minister, bevestigt u het structurele karakter van het inschrijvingsprobleem voor de kinderen met autisme en autismespectrumstoornissen in het buitengewoon basis- en secundair onderwijs? Is de oorzaak van de problematiek infrastructureel, is de problematiek gelinkt aan de capaciteit van het internaat verbonden aan de school of ligt de oorzaak bij de draagkracht van de school? In welke maatregelen wilt u op korte en lange termijn voorzien om deze onhoudbare en onverantwoorde situatie van verwezen te worden en geen school naar keuze te vinden, in de toekomst te vermijden?

Uiteraard vraag ik ook naar de timing van het ontwerp van decreet. Ik heb een deel van de beleidsbrief herlezen. Daarin kondigt u een eerste, principiële beslissing van de regering daarover aan voor eind januari. Ik weet niet of dat gebeurd is.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, collega's, ik heb enkele opmerkingen. De vraag van de vorige spreker was vrij omvattend. Ik kan daar weinig aan toevoegen. Ook de probleemstelling werd erg duidelijk naar voren gebracht.

Ik wil toch nog enkele punten aanbrengen. Iedereen weet dat het huidige kader voor kinderen met een handicap veel te beperkt en veel te rigide is. Er wordt veel opgedeeld in hokjes. Het huidige kader houdt geen rekening met de vooruitgang en de evolutie binnen het onderwijs zelf. Vroeger was de idee om kinderen met een handicap zo veel mogelijk in een apart onderwijs te stoppen. Nu zijn de geesten wel gerijpt om kinderen met een handicap in het gewone onderwijs te laten integreren, met natuurlijk de nodige ondersteuning voor zowel de leerkrachten als de kinderen met een handicap.

Er zijn acht types in het buitengewoon onderwijs. Er wordt geen rekening gehouden met het fenomeen van autismespectrumstoornissen, omdat die groep kinderen met een handicap strikt genomen geen plaats vinden binnen dat systeem van acht verschillende types. Wat gebeurt er dan? Een school van type 7 is bereid om kinderen met een autismespectrumstoornis op te nemen. Ze kan die nog onderbrengen in de categorie van taal-, spraak-, communicatiegestoorde kinderen. Meestal is er een oplossing ad hoc, een pragmatische regeling. Maar de bedoeling op lange termijn lijkt me niet meer houdbaar. Men moet evolueren naar een nieuw kader. Of dat nu leerzorg wordt genoemd of iets anders, dat maakt me niet uit. Sowieso is er een soepeler, inclusiever kader nodig.

Mevrouw Helsen heeft ook al aangehaald dat het draagkrachtprincipe onder ogen moet worden genomen. Dat is een zeer belangrijk woord. Ik heb het altijd al onrechtvaardig gevonden dat kinderen van allochtone afkomst recht hebben om ingeschreven te worden in de school van de keuze van de ouders, maar kinderen met een handicap niet. Sorry, maar ik zie het verschil niet tussen beide kinderen. Kinderen zijn kinderen. Of ze nu van allochtone of autochtone afkomst zijn, dat maakt niet uit. Waarom wordt die categorie van kinderen anders behandeld dan andere kinderen? Dat kunt u me niet uitleggen. Het is nodig om dat draagkrachtprincipe opnieuw onder de aandacht te brengen. Ik stel immers vast dat het te veel

wordt gebruikt of misbruikt om kinderen met een handicap af te wijzen. Op welke basis? Welke criteria zijn daarvoor? Dat is me niet duidelijk.

Het is ook niet transparant. Ouders hebben daarin niets te zeggen. Dat is fundamenteel onrechtvaardig en oneerlijk. Het is echt nodig om die discussie over dat principe opnieuw te openen. Eventueel moeten we dan naar een nieuw principe evolueren.

Heel wat ouders van kinderen met een handicap zijn te veel afhankelijk van de goodwill van de directie, leerkrachten. Op zich is er niets mis mee dat men op die goodwill rekent. Maar dan zijn we fout bezig. De deur naar willekeur staat dan open. Dat mag niet. Men moet dat structureel aanpakken. Men moet heel duidelijke criteria opleggen.

Uit onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld de GON- en ION-systemen het meest worden gebruikt door ouders uit een sociaal-economisch sterk milieu. Zo wordt de kloof met de sociaal zwakkeren opnieuw breder. Dat is ook niet eerlijk. Het wordt tijd voor een nieuw kader. Minister, wanneer krijgen wij eindelijk dat nieuwe kader? Wanneer zal het overleg daarover beginnen? Wanneer zien wij daarin concrete stappen?

Voor het overige kan ik mij volledig aansluiten bij de vragen van mevrouw Helsen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb in deze commissie al verscheidene keren uitgelegd hoe we het dossier Leerzorg aanpakken. Het was de bedoeling om er in januari een zicht op te krijgen. Op unaniem verzoek van de sociale partners die in dit dossier betrokken zijn en meer tijd hebben gevraagd om hun achterban te raadplegen en overleg te hebben, ben ik er echter op ingegaan om meer tijd te geven. Een paar weken extra valt, als dat het draagvlak tegemoetkomt, te verkiezen boven het plotseling beslissingen willen forceren. Mevrouw Stevens, het overleg loopt heel intensief. Dat gebeurde de afgelopen maanden via resonantiegroepen, die nu net de bedoeling hebben om te achterhalen hoever we kunnen gaan, wat het draagvlak is voor het dossier.

Een van de thema's in deze resonantiegroepen was de bespreking van de impact van het VN-verdrag op basis van het Steunpunt Recht en Onderwijs. Mevrouw Helsen en nog anderen hebben hier in deze commissie gevraagd om de nodige tijd te nemen om dat draagvlak te maken. We hebben dat goed gehoord en we zijn dat dan ook aan het doen op dit moment. De resonantiegroepen bespreken die hoofdstukken en artikelen. Verscheidene onderwijsgeledingen en het Vlaams Ouderplatform hebben hun voorlopige standpunten gegeven. Die zullen nog verder afgetoetst worden bij de achterban. Het overleg is nog bezig. Ik kan dus helaas niet dieper ingaan op uw vragen naar de richting die het uitgaat omdat die mensen vragen om dat niet te doen. Ik wil het overleg kansen geven. Daarom moet het ook serieus gebeuren. Wij moeten ons aan de afspraken houden.

Een kortlopend onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) over GON en ION moet ons een duidelijker beeld geven van de organisatie van beide ondersteuningsvormen. We verwachten de resultaten eind 2011. Ondertussen loopt het debat in de resonantiegroepen.

Mevrouw Helsen, het inderdaad zeer belangrijke thema van de competentieontwikkeling werd recent op een resonantiegroep besproken. Ook daarover hebben de onderwijsgeledingen standpunten ingebracht die op dit moment worden afgetoetst. Ook daar wachten we op de definitieve voorstellen om te zien waar we kunnen landen.

Er worden al in het gewoon onderwijs speciale onderwijsleermiddelen toegekend aan leerlingen en studenten met een beperking. Het beschikbare budget daarvoor hebben we de voorbije jaren regelmatig verhoogd. Wat de toegankelijkheid betreft, hebben we in het kader van het doelstellingenkader inzake gender, seksuele identiteit en toegankelijkheid van infrastructuur, als gevolg van de beslissing van de Vlaamse Regering op 9 juli 2010, twee doelstellingen opgenomen: het verhogen van de integrale toegankelijkheid van schoolinfrastructuur, met als

prioritaire focus de integrale toegankelijkheid van nieuwe infrastructuur; en via de ontwerpopleidingen krijgen studenten inzicht in de principes met betrekking tot Universal Design.

Nu kom ik bij de vragen die meer te maken hebben met de aanleiding van de vraag over de kinderen met autismespectrumstoornissen (ASS) en hun plaats in het middelbaar onderwijs.

Het probleem situeert zich in het verleden eerder in het ontbreken van een plaats van ASS an sich in de structuur van het onderwijs, en in het buitengewoon onderwijs in het bijzonder. Uit de praktijktest is gebleken dat leerlingen met ASS momenteel in zowat alle types van buitengewoon onderwijs terechtkomen. Die vaststelling is recent bevestigd door informatie van de onderwijskoepels en het GO!, aangeleverd in het kader van de resonantiegroep Leerzorg over dit thema.

De problematiek in de school in kwestie, het Koninklijk Instituut in Sint-Lambrechts-Woluwe, heeft inderdaad te maken met het beperkt aantal plaatsen dat beschikbaar is in de leerlingengroep van leerlingen met ASS. De school heeft binnen opleidingsvorm 4, een opleidingsvorm waar het curriculum van het gewoon secundair onderwijs wordt aangeboden, een werking uitgebouwd voor leerlingen met een diagnose ASS. De leerplannen van het gewoon secundair onderwijs worden gevolgd en de leerlingen worden op dezelfde manier gecertificeerd als in het gewoon onderwijs. De omkadering binnen opleidingsvorm 4 is wel veel gunstiger dan in het gewoon onderwijs waardoor zij in veel kleinere groepen kunnen werken. Die manier van financieren werkt bovendien bevorderend om in te schrijven in het buitengewoon onderwijs. Slechts een beperkt aantal scholen in Vlaanderen biedt opleidingsvorm 4 aan. Ze doen dat telkens slechts voor een beperkte groep van leerlingen.

Hierbij moet een fundamentele vraag worden beantwoord: is dit de richting die we moeten stimuleren of verder uitbouwen in het licht van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap? De groep van gon-leerlingen met ASS groeit jaarlijks aan. Deze leerlingen volgen in principe in het gewoon onderwijs het gemeenschappelijke curriculum. Potentieel is uiteraard een opleiding in opleidingsvorm 4 voor al deze leerlingen een gunstigere keuze, zeker als in een bijkomend aanbod wordt voorzien. Maar het VN-verdrag vraagt in principe inclusief onderwijs. Dus moeten we vragen in welke mate ASS-kinderen in het gewoon onderwijs kunnen worden opgevangen. Ook die vraag wordt in de resonantiegroep besproken.

We investeren momenteel al sterk in deze doelgroep met onder andere een ondersteuning in het kader van gon. We hebben daar in een extra budget van 3,6 miljoen euro voorzien om leerlingen nog tijdelijk te blijven ondersteunen na de periode van 2 jaar gon en om een contingent ASS-begeleiders (58,5 voltijdse equivalenten) in scholen voor buitengewoon onderwijs te ondersteunen in de uitbouw van een beleid en praktijk voor ASS. Ook daar moet ik verwijzen naar de werkgroep die oplossingen aan het zoeken is. Moeten we die in Leerzorg zoeken of niet? Moet dat voor de kinderen met ASS in een breed kader worden gedaan? Indien niet, dan moeten we rekening houden met de conclusies van de resonantiewerkgroep. Die moeten er normaal gezien binnen een paar weken zijn. Ik hoop dat er niet opnieuw een vraag om verlenging komt.

Er is een kwaliteitsverbetering nodig met betrekking tot de diagnostiek van kinderen en jongeren met ASS. In meerdere beleidsdomeinen, en dus niet alleen in Onderwijs, wordt vastgesteld dat dit sterk toeneemt. Deze trend heeft geleid tot de vraag om de diagnostiek te protocolleren. De classificerende diagnostische protocollen, opgesteld door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, moeten leiden tot wetenschappelijk onderbouwde diagnoses inzake ASS. De classificerende diagnose zal gesteld worden door gespecialiseerde diagnostische teams. De handelingsgerichte diagnostische protocollen van CLB en Onderwijs moeten zorgen voor het objectief en genuanceerd in beeld brengen van mogelijkheden, beperkingen en onderwijsnoden van leerlingen met ASS. De protocollering moet een wezenlijke bijdrage leveren tot een meer gestandaardiseerde, kwalitatieve

diagnostiek, indicatiestelling en toewijzing binnen de onderwijscontext. De problematiek beperkt zich dus niet tot een probleem van omkadering en programmatie, het gaat ook over wetenschappelijk onderbouwd labelen om correct te beoordelen wie in de doelgroep ASS zou moeten terechtkomen.

De problemen met de inschrijving wegens onvoldoende capaciteit zijn, in het geval van ASS, niet atypisch ten opzichte van de algemene problematiek van weigeringen wegens ontoereikende capaciteit. De directie van het Koninklijk Instituut in Sint-Lambrechts-Woluwe en het Vlaamse Verbond van het Katholiek Buitengewoon Onderwijs hebben laten weten dat ze in principe vanaf volgend jaar een beroep zouden doen op een callcenter om de wachtrijen te vermijden.

Samenvattend: we hebben iets meer tijd gegeven op vraag van alle betrokkenen bij het dossier Leerzorg. Het was overigens ook de wens van deze commissie om daar voldoende tijd voor uit te trekken, zodat we tot een draagvlak zouden kunnen komen. In de resonantiegroepen zitten niet alleen de onderwijskoepels, ook de vakbonden en het Vlaams Ouderplatform zijn daarbij betrokken. Alle betrokken actoren zijn erbij betrokken. De bedoeling is om over een paar weken af te ronden. Dan kan de regering, op basis van alle standpunten die zijn ingenomen, bekijken wat ze kan doen en wat het budgettair kader kan zijn.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik blijf me ernstig zorgen maken over de manier waarop er wordt gewerkt. U ging ermee akkoord de tijd te nemen om dat ten gronde te doen. Die oefening moet ten gronde gebeuren. Waar ik me nog meer zorgen over maak, is dat de oefening fundamenteel ten gronde wordt gemaakt en dat we na het antwoord dat u geeft over de aanpak van leerlingen met autismespectrumstoornis, blijven zitten in het medisch-defectdenken. Ik vrees dat de omslag van het medisch-defectdenken naar het sociale model niet wordt gemaakt.

In het leerzorgkader zoals het vandaag vorm heeft gekregen, werd de context niet meegenomen. Dat is net wat het VN-verdrag vraagt en wat we ook altijd hebben gezegd: de contextuele benadering is van cruciaal belang. Dat is altijd de reden geweest waarom leerkrachten in scholen met veel vraagtekens naar dit dossier hebben gekeken, niet omdat ze het kind niet wilden begeleiden, maar omdat ze zich afvroegen of het contextuele voldoende werd meegenomen in heel het kader. Dat was niet zo.

Minister Pascal Smet: Wat verstaat u onder context?

Mevrouw Kathleen Helsen: Dat je niet alleen een classificerende diagnostiek hebt, maar een handelingsgerichte, en dat je ook de context onder ogen neemt, om na te gaan welke elementen in de omgeving van een school …

Minister Pascal Smet: Het VN-verdrag is heel duidelijk, mevrouw Helsen. Het zegt: in principe gewone scholen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ja, maar niet elke gewone school is dezelfde.

Minister Pascal Smet: Als er redelijke aanpassingen nodig zijn, dan moet je die uitvoeren. Alleen als er geen redelijke aanpassingen mogelijk zijn en als het niet in het belang van het kind is, mag je naar een ander systeem gaan. Dat is de essentie van het VN-verdrag, los van alle diplomatieke en andere juridische terminologie. Ik ben bereid om die oefening te doen. Vandaag doen we dat ook. Wat is dat juist? Hoever kun je gaan?

Uiteraard moeten we in het leven altijd rekening houden met context. Dat is vanzelfsprekend. De context varieert ook, die moeten we ook aftoetsen. We moeten inderdaad af van de houding van het medisch defect. Dat heb ik al vaak gezegd in de commissie. We moeten ervan uitgaan dat er beperkingen zijn, en dat we met die beperkingen moeten omgaan en aanpassingen doen.

Ik stel vast dat er met de protocollering ook een probleem is, dat er misschien mensen te snel of te zware labels krijgen die ze misschien niet hebben. Daar moeten we ook heel aandachtig voor zijn. Het is daarom niet alleen een verhaal van omkadering, maar ook van protocollering.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ook nu is het voor mij duidelijk dat u zich baseert op classificerende diagnostiek en dat is onvoldoende. U moet het ruimer benaderen, en ook het contextuele meenemen. Dat is meer dan de vraag of het om een gewone of een buitengewone school gaat. Dat is mijn grote zorg.

Minister Pascal Smet: "De classificerende diagnose zal worden gesteld door gespecialiseerde diagnostische teams. De handelingsgerichte diagnostische protocollen moeten zorgen." Zo heb ik het gezegd. We spreken dus over handelingsgerichte protocollen. Ik denk niet dat het ene het andere uitsluit.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ja, maar u vertrekt van de classificering.

Minister Pascal Smet: Ik denk dat dit een semantische discussie is.

Mevrouw Kathleen Helsen: Neen, neen, het is veel fundamenteler dan een semantische discussie. Dat is net het probleem. Het is ook mijn zorg voor de bijscholing, voor het leerkrachtenkorps en het CLB.

Minister Pascal Smet: In Gent was dat ook zo, niet bij jullie maar op een ander moment. Ik heb het duidelijk gehad over handelingsgericht. Ik zal u eventueel de kopij bezorgen van mijn betoog. Dan zult u meteen gerustgesteld zijn.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, u onderneemt alle mogelijke pogingen om mij gerust te stellen, maar u bereikt dat effect alleszins niet. Ik geef dat mee omdat het niet gaat lukken als we er niet in slagen om de oefening fundamenteel te maken. In de vorige legislatuur was dat ook telkens opnieuw een discussie. Als we ons niet herpakken, zal dat een discussie blijven.

Dat geldt ook voor de aanpak van de problematiek. De collega's schetsen een probleem dat zich voordoet bij leerlingen met autismespectrumstoornis. Hier zijn ook al andere problemen aan bod gekomen. Ook de ziekenhuisscholen hebben al gewezen op problemen die ze ervaren, revalidatiecentra hebben al gewezen op knelpunten waar ze al verschillende jaren mee te maken hebben. Ze kregen telkens het antwoord dat het niet wenselijk is om vandaag in te gaan op problemen en om een oplossing te bieden in een verouderd kader als we op zoek gaan naar een nieuw aangepast kader dat nu nodig is, gezien de ratificering van het VN-verdrag.

Minister, zal er dan toch een aanpassing gebeuren binnen het verouderde kader voor één groep? Wat is dan het antwoord aan de ziekenhuisscholen en de revalidatiecentra? Ook bij de scholing van het onderwijzend personeel zal het moeten gaan over een fundamentele scholing. Dat zal niet opgelost zijn met twee studiedagen. Het gaat over een fundamenteel anders denken, dat ook in de lerarenopleiding zal moeten worden geïntegreerd, en bij iedereen die aan de slag gaat in het onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik bespeur bij mevrouw Helsen een grote bekommernis, vandaar al deze tussenkomsten vandaag.

Minister, als u zegt dat we correct moeten labelen, dan neem ik aan dat u bedoelt dat het noodzakelijk is dat de jongeren juist worden gekwalificeerd, en dat we niet in verkeerde omstandigheden mogen terechtkomen. Daarin hebt u gelijk. U zegt dat we de integrale toegankelijkheid hier al hebben besproken. Dat schept in de praktijk heel veel problemen. Dit is al een stap in de goede richting. Als u zegt dat u aan het werk bent in die

resonantiegroepen, dan wil ik dat wel verder afwachten, want deze oefening moet heel grondig gebeuren.

Ik vraag me soms af wat wordt bedoeld met de draagkracht van de scholen en hoe ouders en jongeren over wie het gaat, een inschatting kunnen maken van die terminologie. Dat wordt school per school bepaald. Hoe worden ouders betrokken bij het inschatten van draagkracht? Gaan al die scholen op een goede manier te werk als ze nagaan welke zorg ze moeten verlenen, als ze een kind met een bepaalde handicap opnemen? Wordt daar genoeg aandacht aan gegeven? Wordt er gewerkt in samenwerking met de ouders of is het veeleer een theoretische benadering? Voor ouders is dat ook een knelpunt. Het is goed om de resultaten hier binnenkort te bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik wil het niet zozeer hebben over de inhoud, maar de bezorgdheid van mevrouw Helsen is terecht.

Ik zou wel willen weten wat er nu gaat gebeuren. Ik heb de indruk dat we in dit dossier eerder achteruitgaan dan vooruit. Ik begrijp wel dat er veel tijd voor nodig is, want het is een heel moeilijk dossier en een heel gevoelig onderwerp. Het is heel boeiend, maar ook moeilijk. In het onderwijsveld is men daar wat bang voor. In het gewoon onderwijs denkt men dat de draagkracht in veel gevallen zal worden overschreden. In het buitengewoon onderwijs voelt men zich niet altijd ernstig genomen. Ik weet dat het bij ouders ook een zeer gevoelig onderwerp is.

Uiteraard heeft men daar veel tijd voor nodig, maar er is al veel tijd gegaan naar de voorbereiding van dit decreet. Begrijp ik u goed als ik denk dat er geen decreet komt? Ik heb de indruk dat u twijfelt en dat dit afhangt van de resonantiegroepen.

Minister Pascal Smet: Ja, je moet eerst het kader zien. Dat heb ik altijd heel duidelijk gezegd. Die oefening loopt op dit moment.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Dat betekent wel dat we wachten op iets dat er misschien niet komt.

Minister Pascal Smet: Ik wil daar niet op vooruitlopen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Er zijn allerlei problemen. Mevrouw Helsen heeft ze ook al genoemd: ziekenhuisscholen, autisme enzovoort. Als we blijven wachten, dan moeten die zaken ook wachten en blijft alles wachten.

Minister Pascal Smet: Binnen een paar weken zullen we duidelijk weten wat we kunnen doen en wat niet. En dan zal de regering haar verantwoordelijkheid moeten nemen en een beslissing nemen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Als u zegt dat de regering moet beslissen, dan gaat dat niet over de principiële goedkeuring van een decreet?

Minister Pascal Smet: Nee, over de principes.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: De regering zal dus principieel beslissen.

Minister Pascal Smet: En dan zal het snel gaan.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Collega Vanderpoorten neemt mij eigenlijk de woorden uit de mond. Het dossier sleept al jaren aan en het wordt al jaren hier in deze commissie besproken, ook met uw voorganger. We krijgen dan steeds het antwoord dat jullie zullen beslissen, maar eerst moeten aftoetsen met de sociale partners, met de vakbonden.

Die procedure is al jaren bezig. Ik denk dat het inderdaad nodig is om voldoende tijd te nemen voor zo'n belangrijk dossier. We hebben dat ook nodig om voldoende draagvlak te

kunnen creëren binnen de sector van onderwijs. Aan de andere kant moeten we op een bepaald moment ook de knoop durven door te hakken. Vanuit de politiek moeten wij durven te zeggen hoe we de zaken zien en hoe we ze moeten aanpakken. Ik denk dat het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap duidelijk is. De memorie vormt de krijtlijnen. We mogen daar niet te veel van afwijken. Anders kunnen we beter alles bij het oude laten. Ik denk dat dat niet de bedoeling is.

Ik wil er opnieuw bij u op aandringen zo snel mogelijk iets te ondernemen zodat de sector onderwijs, de ouders van kinderen met een handicap niet te lang in onzekerheid moeten blijven.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het arbeidsmarktrapport Onderwijs en het voorspelde tekort aan leerkrachten in het kleuteronderwijs - 1147 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Het is niet de eerste keer dat we hier spreken over het tekort aan leerkrachten. De prognoses van het nieuwe arbeidsmarktrapport Onderwijs duiden op een toekomstig tekort aan leerkrachten voor het kleuter- en het lager onderwijs.

Volgens dat rapport zullen er bij het begin van het volgende schooljaar 845 kleuteronderwijzers te weinig zijn. Dat zou vooral een gevolg zijn van de demografische evolutie en de uitstroom van leerkrachten.

De tekorten zijn echter regionaal. Zo kampen de Brusselse scholen al een hele tijd met een tekort in het basisonderwijs, terwijl andere regio's een overschot hebben. Uit de cijfers blijkt ook dat er 86 leraren lager onderwijs en meer dan 2000 leraren secundair onderwijs te veel zullen zijn. Maar ook dat is relatief. Zo zijn er voor technische vakken, Frans, wiskunde en ook Nederlands, te weinig leraren, voor andere dan weer te veel.

In een breder tijdsperspectief blijkt echter dat, zelfs na het uitbreken van de crisis, het vacaturepeil nog altijd erg hoog is, vooral in het basisonderwijs, en dat het aantal werkzoekenden erg laag is, vooral in het secundair onderwijs derde en vierde graad, in vergelijking tot enkele jaren geleden.

Bij de start van het schooljaar 2010-2011 springt vooral de stijging van het aantal openstaande vacatures in het basisonderwijs in het oog, een gevolg van lokale initiatieven op de arbeidsmarkt in Antwerpen.

Minister, wat is de stand van zaken in de aanpak om de voorspelde tekorten op termijn weg te werken? Is er nagedacht over de manier waarop de mobiliteit tussen de regio’s kan worden bevorderd? Hoe past u deze resultaten in in het lopende loopbaandebat?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De prognoses van het nieuwe arbeidsmarktrapport duiden op een toekomstig tekort aan leerkrachten voor het kleuter- en lager onderwijs. Volgens het rapport zouden er bij het begin van het volgende schooljaar 845 kleuteronderwijzers te weinig zijn. Dat zou vooral een gevolg zijn van de demografische evolutie en de uitstroom van leerkrachten.

De tekorten zijn echter regionaal. Zo kampen de Brusselse scholen al een hele tijd met een tekort aan leraren in het basisonderwijs, terwijl andere regio's een overschot hebben. Uit de cijfers blijkt ook dat er 86 leraren lager onderwijs en meer dan 2000 leraren secundair

onderwijs te veel zullen zijn. Maar ook dat is relatief. Zo zullen er voor technische vakken, Frans en wiskunde te weinig leraren zijn, voor lichamelijke opvoeding en geschiedenis zijn er dan weer te veel.

In een breder tijdsperspectief blijkt echter dat, zelfs na het uitbreken van de crisis, het vacaturepeil nog altijd erg hoog is – vooral in het basisonderwijs – en dat het aantal werkzoekenden erg laag is – vooral in het secundair onderwijs derde en vierde graad - in vergelijking tot enkele jaren geleden.

Vanwege de situatie van de capaciteit in Antwerpen, is er een verandering op de onderwijsarbeidsmarkt opgetreden.

Momenteel liggen op regeringsniveau een aantal voorstellen ter bespreking voor over de uitvoering van punt 4 uit het regeerakkoord en operationele doelstelling 2.2., namelijk de uitbreiding van de omkadering in het kleuteronderwijs. Uiteraard is het tekort aan kleuteronderwijzers hier ook onmiddellijk mee verbonden. Het is nog iets te vroeg om daar nu al over te communiceren.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik dank u voor uw antwoord. Ik stel vast dat het nog te vroeg is om te communiceren. We zullen daar dus later op terugkomen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de protestantse theologiefaculteiten en de tekorten op de begroting van de betrokken instellingen
- 1150 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijn vraag handelt over de financiering van een aantal faculteiten die werkzaam zijn buiten het kader van universiteiten of hogescholen.

In het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs worden de universiteiten en hogescholen onder de ambtshalve geregistreerde instellingen gerangschikt, maar er worden nog andere ambtshalve geregistreerde instellingen aan toegevoegd.

De bekendste categorie betreft waarschijnlijk de instellingen die postinitiële opleidingen aanbieden, maar ook de erkende faculteiten van de protestantse godgeleerdheid vallen onder die categorie.

In artikel 54 en 55 van datzelfde decreet wordt de erkenning geregeld voor het verlenen van de graden van bachelor, master en doctor door de beide erkende protestantse faculteiten, namelijk de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) te Leuven (Heverlee) en de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid (FPG) te Brussel.

Voor alle duidelijkheid en om de vraag goed te schetsen, wil ik benadrukken dat die twee faculteiten buiten de context van de faculteit opereren. Het zijn dus vreemde eenden in de bijt. Ik denk dat net die context de reden is voor mijn vraag.

De programma’s van deze beide protestantse instellingen zijn door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) geaccrediteerd. Zij verlenen graden van bachelor, master en doctor, net zoals universiteiten dat doen. Ook bieden ze een specifieke lerarenopleiding aan.

In het Financieringsdecreet van 2008 werd een nieuwe financieringsstructuur vastgelegd voor de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen. Er werd daarbij een nieuw

instrumentarium ontwikkeld, waarbij een onderscheid werd gemaakt in onderwijs- en onderzoeksfinanciering. De verhouding tussen het onderwijs- en onderzoeksdeel in deze enveloppe is bepaald op 55 procent onderwijs en 45 procent onderzoek. Dat staat zo in artikel 9 van het decreet. Die regeling op zich geldt niet voor de faculteiten waarvan sprake is in mijn vraag, omdat die geen deel uitmaken van een universiteit of hogeschool. Daarom werd in artikel 42ter van het Onderwijsdecreet XVIII een regeling uitgewerkt voor de beide instellingen. Die bepaling voorziet in een regeling die in grote mate lijkt op de regeling die is ontwikkeld voor de universiteiten, althans als het gaat om het luik onderwijs, dat 55 procent uitmaakt van de financieringsenveloppe. Er is tot op heden in de financieringsregeling echter nog geen faciliteit opgenomen voor het luik onderzoek, het gedeelte dat aan universiteiten en hogescholen goed is voor 45 procent van de financiering.

De noodzaak aan een regeling, ook voor het onderzoeksluik, dringt zich op. In de kern-opdracht van beide instellingen is een overduidelijke onderzoekscomponent aanwezig, namelijk het voorzien in academisch onderwijs dat op onderzoek moet zijn gesteund en dat leidt tot een diploma. De opdracht van beide faculteiten wijkt daarin dus in niets af van die van de universiteiten.

Minister, in een brief van september 2010 hebt u ten aanzien van de beide instellingen de intentie uitgesproken om een regeling ter zake voor te leggen aan de Vlaamse Regering. De kern van mijn vraag gaat over de ongelijke behandeling die vandaag bestaat tussen faculteiten die ageren binnen een universiteit, zoals bijna alle faculteiten in Vlaanderen, en een aantal faculteiten die buiten de universiteiten werken en waar de financiering absoluut verschillend is en een stuk lager komt te liggen.

Bij nazicht van de verslagen van de twee instellingen blijkt dat het uitblijven van onderzoeks-financiering leidt tot liquiditeitsproblemen in dit academiejaar. Hebt u al stappen ondernomen om de continuïteit en de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek aan beide instellingen dit jaar te kunnen waarborgen, mede met het oog op de ingeschreven studenten van de betreffende opleidingen? Ter informatie: het gaat over heel wat studenten. Zeker de faculteit in Leuven is een grote faculteit, die heel wat studenten bereikt. Hebt u hierover reeds overleg of een ontmoeting gehad met deze instellingen?

Bent u bereid om te onderzoeken of in een definitieve regeling kan worden voorzien, bijvoorbeeld in Onderwijsdecreet XXI? Die oplossing zou de bestaande discriminatie tussen de twee faculteiten enerzijds en de faculteiten die in universiteiten werken anderzijds, opheffen.

Kunt u aangeven binnen welk tijdspad u de regeling inzake de onderzoeksfinanciering van de protestantse faculteiten zult opnemen in de regelgeving voor de financiering van het hoger onderwijs?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Delva, het liquiditeitsprobleem is, in het bijzonder bij de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid, in eerste instantie ontstaan door het beperkte aantal studenten, en dus ook het aantal opgenomen studiepunten, in deze instelling. De opgenomen studiepunten vormen immers de basis voor de berekening van de hoogte van de werkingstoelage.

In Onderwijsdecreet XVIII van 4 juli 2008 werd enerzijds voorzien in een reguliere financiering voor de Evangelische Theologische Faculteit in Heverlee en anderzijds wordt vanaf dan de financiering van beide instellingen op eenzelfde manier geregeld, namelijk op basis van objectiveerbare criteria, zijnde de opgenomen studiepunten. Het financierings-mechanisme is ook enigszins gebaseerd op het financieringsmechanisme van alle andere hogeronderwijsinstellingen: het voorziet namelijk in een vaste sokkel en een variabele component gebaseerd op het aantal opgenomen studiepunten. U hebt zelf al verwezen naar artikel 42ter van het Financieringsdecreet.

Voor de FPG werd daarenboven in een overgangsmaatregel voorzien: voor de begrotingsjaren 2009 en 2010 werd een minimumbedrag van respectievelijk 285.000 euro en 215.000 euro gegarandeerd. Door het beperkte aantal studenten in deze instelling valt de toelage 2011 sterk terug, tot ongeveer een derde van het bedrag van 2008. De Brusselse Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid heeft dan ook aangegeven dat haar leefbaarheid in het gedrang kwam. De beide instellingen hebben dan een voorstel van financieringsmechanisme ingediend, dat naar analogie van de universiteiten voorzag in een onderzoekscomponent. Mijn kabinet en mijn administratie hebben daarover gesprekken gevoerd met de beide instellingen.

U hebt al verwezen naar mijn brief van 13 september 2010, waarin ik heb gezegd dat ik de Vlaamse Regering een dossier wil voorleggen waarin de financieringsenveloppe wordt uitgebreid met een onderzoeksgedeelte, maar dat dat pas kan als de nodige budgettaire garanties kunnen worden gegeven, en dat de budgettaire situatie van de Vlaamse Gemeenschap dat op dit moment nog niet toelaat.

Ik ben bereid te zoeken naar een definitieve regeling voor de financiering van de protestantse faculteiten. Een definitieve regeling zou geënt kunnen worden op het financieringsmodel van het hoger onderwijs. Bij decreet hebben de beide faculteiten de bevoegdheid om bachelor-, master- en doctoraatsdiploma's uit te reiken. Die missie en opdracht van de beide faculteiten zouden in de financiering weerspiegeld moeten worden.

Een mogelijke formule is de ontwikkeling van een onderzoeksgedeelte afgeleid van het onderwijsdeel zoals dat nu wordt vastgesteld volgens de decretale bepalingen vastgelegd in artikel 42ter. Ik wil die bijkomende onderzoeksfinanciering wel koppelen aan een samenwerking op het vlak van onderzoek en onderwijs met een andere binnenlandse of buitenlandse universiteit of universiteiten, als een vorm van kwaliteitsgarantie. Er lopen op dit ogenblik reeds gesprekken voor een samenwerking tussen de Evangelische Theologische Faculteit en de Vrije Universiteit Amsterdam.

Daarenboven moet de bijkomende financiering van de Brusselse Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid gekoppeld worden aan een toekomstplan waarin de instelling aangeeft hoe ze haar voortbestaan en leefbaarheid geloofwaardig kan maken.

Alles hangt uiteraard af van de noodzakelijke budgettaire ruimte in de komende jaren. Het is op dit moment dus nog voorbarig om te zien of we bij de budgetcontrole 2011 al dan niet in een groeipad kunnen voorzien.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat u de mening deelt dat het, weliswaar onder een aantal voorwaarden, logisch zou zijn dat er een component wordt toegevoegd aan de financiering van de faculteiten die betrekking heeft op onderzoek. Dat is de kern van uw antwoord.

U wilt daar een aantal voorwaarden aan koppelen. Ik kan de voorwaarden die u vermeldt, begrijpen. Zeker aangaande de faculteit in Brussel begrijp ik dat zeer goed. Daarnaast zegt u dat het zal afhangen van de budgettaire middelen waarover de Vlaamse Gemeenschap beschikt. Ik weet dat wij in budgettair bijzonder moeilijke tijden zitten, maar als we ervan uitgaan dat er inderdaad sprake is van een onevenwicht en een soort discriminatie, is er geen enkele objectieve reden om aan te geven waarom de onderzoekscomponent van de twee faculteiten – en zeker die in Leuven – niet in aanmerking zou kunnen komen voor een financiering vanwege de overheid. Ik hoop dat het wegwerken van die discriminatie deel zal kunnen uitmaken van het globale budgettaire plaatje van de Vlaamse Gemeenschap in de komende jaren.

Minister, ik begrijp en apprecieer uw antwoord, maar er is ook nog een onzekere component, namelijk de tijdsduur: het is onzeker hoelang de faculteiten nog zullen moeten werken met

die onvolledige financiering. Denkt u eventueel aan een financiële overbruggingsmogelijkheid, om de meest acute noden op korte termijn te kunnen wegwerken?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik herhaal dat het voorbarig is om in het kader van de begrotingscontrole daarover uitspraken te doen. *(Opmerkingen van de heer Paul Delva)*

In het leven is alles mogelijk, maar daarom realiseert het zich nog niet.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werkingsmiddelen in het basisonderwijs
- 1151 (2010-2011)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, vanaf 2009 krijgen de basisscholen de werkingsmiddelen volgens het nieuwe financieringssysteem. Dat financieringssysteem voorziet naast een basisfinanciering die gelinkt is aan schoolkenmerken, in bijkomende werkingsmiddelen die gelinkt worden aan leerlingenkenmerken. De bandbreedte voor dat gedifferentieerde deel heeft een groeipad dat vertrekt op 14 procent van de werkingsmiddelen en evolueert naar 15,5 procent tegen 2017.

Een van de belangrijkste doelstellingen van het nieuwe financieringssysteem was de kloof tussen de netten weg te werken door de financiering niet langer te laten afhangen van het net waartoe de scholen behoren, maar rekening te houden met zowel school- als leerlingenkenmerken. Dat zou een meer gelijke financiering tussen de netten tot gevolg hebben.

Minister, het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) heeft een jaarverslag gepubliceerd. Ik verwijs naar pagina 22 en de bijzonder interessante kaarten op pagina 23. De groei in de werkingsmiddelen van het gewoon basisonderwijs in het gemeenschapsonderwijs (GO!) bedraagt in het schooljaar 2008-2009 28,59 procent tegenover de werkingsmiddelen van het schooljaar 2007-2008. De groei in dezelfde periode in het gesubsidieerd vrij onderwijs bedraagt slechts 17,28 procent. Hoe verklaart u deze verschillen? Is deze evolutie nog in overeenstemming met de uiteindelijke bedoeling van de nieuwe financiering, namelijk juist de kloof verkleinen?

De grootte van de bandbreedte heeft tot gevolg dat er enorme verschillen ontstaan tussen de basisscholen onderling: van 495 euro per leerling tot niet minder dan 865 euro per leerling. Als de bandbreedte nog zal verhogen tegen 2017, zullen die onderlinge verschillen nog groter worden. Daar zijn vooral de basisscholen in landelijke gebieden het eerste slachtoffer van. Vindt u dat die grote regionale verschillen te verantwoorden zijn? Blijft u bij het groeipad tegen 2017? We kunnen ons immers de vraag stellen of dat echt de bedoeling was. Waarom hebben de leerlingenkenmerken zo'n grote invloed op de werkingsmiddelen, terwijl die kenmerken eerder gericht zijn op de nood aan meer omkadering voor die groep van leerlingen en minder op de nood aan meer werkingsmiddelen?

Vanaf het schooljaar 2008-2009 heeft de overheid de ICT-toelage, na een inhaaloperatie tijdens de twee voorafgaande schooljaren, niet meer uitbetaald. De nood daaraan is echter niet verminderd. Voorziet u in de nabije toekomst, tijdens deze legislatuur, opnieuw in een inspanning om de ICT-infrastructuur in de basisscholen een nieuwe injectie te geven?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, ik zou me volledig willen aansluiten bij de vraag van de heer De Meyer. We hebben het hier al een paar keer aangehaald. Veertien dagen geleden is het nog even in de plenaire vergadering aan bod gekomen. Het is niet alleen in het basisonderwijs, maar ook in het kleuteronderwijs dat er gigantische verschillen zijn tussen de kinderen. Ook daar ligt het tussen ongeveer 400 en 900 euro.

Minister, bij de bespreking van de beleidsbrief heb ik u al gewezen op het feit dat directeurs zeer creatief uit de hoek komen om toch maar wat meer financiering te krijgen, omdat vooral de landelijke scholen daar de dupe van zijn. Ik heb dezelfde vraag als de heer De Meyer. Hebt u een verklaring voor het feit dat de verschillen zo gigantisch zijn? Ik denk dat dat niet meer te verklaren is alleen maar op basis van leerlingenkenmerken. Er moet volgens mij meer aan de hand zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik ga ervan uit dat die financiering gebeurt op basis van de bepalingen van het decreet. Dat er een evaluatie moet worden gedaan, dat hebben we daarnet gezegd. Er is zelfs al een en ander duidelijk geworden. Ik vind het wel eigenaardig dat de heer De Meyer enkel verwijst naar het basisonderwijs, terwijl de evolutie in het secundair onderwijs toch wel anders is wat het verschil tussen de netten betreft. Ik denk dat er nog een vraag van de heer De Meyer ontbreekt. Ik denk dat hij eigenlijk een suggestieve vraag stelt.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer De Meyer. Minister, ik heb drie fundamentele punten. We moeten toch zorgen dat de kloof tussen de school die het minste en de school die het meeste krijgt, tot een bepaalde hoogte beperkt is. We moeten dat op de een of andere manier kunnen beheersen en tijdig kunnen ingrijpen indien zou blijken dat die kloof te groot zou zijn. Vandaar dat dat via de bandbreedte eventueel wat gestuurd kan worden.

Ik had van bij het begin vragen over de keuze van de indicatoren. De evaluatie is bezig. We moeten duidelijk maken dat de indicatoren eventueel worden aangepast. De heer De Meyer heeft al gevraagd of de vier indicatoren wel de juiste zijn om de werkingsmiddelen te financieren. Eigenlijk zijn ze meer van toepassing op de omkadering en zijn er misschien andere indicatoren die relevanter zijn voor de werkingsmiddelen. Die keuze werd gemaakt tijdens de vorige legislatuur. Van onze kant is het toch zeker belangrijk dingen te bekijken, te herbekijken en te evalueren waar nodig. Ik pleit er voor om alles 'out of the box' te bekijken, zoals u dat ook graag doet. Zeker als we met de omkadering bezig zijn, moeten we goed onderzoeken welke indicatoren we kiezen, welke effectief zijn en of we ze niet moeten herbekijken.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik ben een absolute verdediger van de vrijheid van schoolkeuze. Ik sluit me echter bijzonder graag aan bij de vraag van de heer De Meyer. Ik laat dan nog in het midden dat er een andere versie is van het verhaal in het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

In de basisscholen moet de basis gelegd worden voor heel het vervolg van de loopbaan van die leerling. Daarom vind ik het bijzonder eigenaardig dat we niet aan de gelijke financiering tussen de netten toekomen. Als ik de vragen van de heer De Meyer bekijk, dan zie ik een hemelsbreed verschil tussen de netten, maar ook binnen een aantal regio's. Zijn we dan inderdaad nog zo ver af van een coherent verhaal, waarbij een basisschool een basisschool is, ongeacht tot welk net ze behoort of waar ze gelegen is? Zijn er toch nog heilige huizen waar men nog steeds niet kan of wil aan raken?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik sluit me aan bij de vragen van de heer De Meyer. Die evoluties moeten inderdaad gevolgd worden. Als men het in een historische context plaatst, is het zo dat het vrij onderwijs een enorme inhaalbeweging heeft gemaakt. Ik herinner me nog de tijd dat mijn ouders schoolgeld moesten betalen en dat het vrij onderwijs bijna volledig van eigen bijdragen moest leven. Ik denk toch dat deze bron van ongelijkheid grotendeels is weggewerkt en dat we de schoolstrijd hebben begraven. Dat is de verdienste van de vorige ministers.

Het verschil in evolutie dat door de heer De Meyer werd geschetst, moet onderzocht worden. Als dat het gevolg is van objectiveerbare verschillen, zoals in het decreet staat, dan is dat maar zo.

Minister, ik maak me toch wel zorgen over de regionale verschillen, en dan vooral in het basisonderwijs. In het secundair onderwijs zijn zeer grote verschillen in wat wordt aangeboden. Het is dan ook normaal dat er grote verschillen qua financieringsstromen zijn. Voor het basisonderwijs is dat veel minder het geval. Dat is ook zo voor het kleuteronderwijs. Bovendien zijn er grote vaste kosten. Dat is toch een zorgwekkende evolutie.

Al lachend wordt soms gezegd dat we twee ministers van Onderwijs nodig hebben: een voor de centrumsteden en een voor de rest van Vlaanderen, de landelijke gebieden, zoals de heer De Meyer ze noemt. Maar er zijn geen landelijke gebieden meer in Vlaanderen. Het gaat om het grote suburbane Vlaanderen en de centrumsteden. Er groeit toch wel een grote dualiteit inzake de financiering. Dat schept gevoelens van onrust. Daarover moet klaarheid worden geschapen. Een volgende vraag is of dat verantwoord is. Als dat niet zo is, moeten er serieuze aanpassingen gebeuren.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het nieuwe financieringsmechanisme voor de werkingsmiddelen had een tweeledig doel: de lat tussen de netten gelijk leggen en een gedifferentieerde financiering op basis van leerlingenkenmerken toepassen. Deze nieuwe financiering heeft als uiteindelijk resultaat dat de werkingsmiddelen voor een leerling die voldoet aan dezelfde kenmerken overal in Vlaanderen hetzelfde zijn, ongeacht het net waar de leerling schoolloopt, met uitzondering van de objectieve verschillen. De leerlingenkenmerken hebben een significante invloed op het bedrag dat aan een leerling wordt toegekend, maar de berekening van het werkingsbudget is, hoewel deels gerelateerd aan de individuele leerlingenkenmerken, in feite een financiering-subsidiëring van het profiel van een school. De middelen worden ook niet ingezet per individuele leerling, de middelen moeten ten goede komen aan de werking van de gehele school.

Dat de stijging in het gemeenschapsonderwijs procentueel groter is dan in de andere netten, heeft alles te maken met het profiel van de scholen van het gemeenschapsonderwijs. Het gemeenschapsonderwijs vertegenwoordigt ongeveer 14 procent van alle leerlingen, maar neemt wel 20,5 procent van alle leerlingen op die aantikken op één of meerdere kenmerken. In het vrij gesubsidieerd onderwijs zijn deze percentages respectievelijk 63 procent en 55 procent. Dat is de objectieve verklaring voor het verschil in de middelen: het feit dat de spreiding van de leerlingen die aantikken op één of meerdere leerlingenkenmerken niet evenredig is met de spreiding van alle leerlingen over de netten, maakt dat het gemeenschapsonderwijs relatief meer extra middelen genereerde dan het vrij gesubsidieerd onderwijs. Het verschil tussen stedelijke en landelijke gebieden is op dezelfde manier te verklaren.

De bandbreedte en het groeipad van die bandbreedte is vastgelegd in een protocol na onderhandelingen met de onderwijskoepels en het gemeenschapsonderwijs. Ook het stijgingsritme van de bandbreedte is vastgelegd in dat protocol en in het decreet Basisonderwijs, dat door dit parlement is goedgekeurd. Wat betreft het groeiritme van de bandbreedte, werd het oorspronkelijke groeipad dat voorzag in een bandbreedte van 15,5 procent, tegen 2017 al losgelaten. U zult zich herinneren dat wij dat tijdens de besparingen hebben aangekondigd.

Voor 2009, 2010 en 2011 is het percentage van de werkingsmiddelen dat besteed wordt aan de leerlingenkenmerken, constant gehouden op 14 procent. Het groeipad van die bandbreedte is dus met 2 jaar vertraagd. De uiteindelijke bandbreedte van 15,5 procent zal niet in 2017, zoals oorspronkelijk bepaald, maar in 2019 bereikt worden.

We hebben daarnet al besproken dat het hele financieringsmechanisme in 2012 zal worden geëvalueerd. We zullen op dat moment bekijken wat er al dan niet moet worden aangepast.

In de begroting 2011 zijn er geen middelen uitgetrokken voor de ICT-infrastructuur. Of er de volgende jaren hiervoor middelen zullen vrijkomen op de begroting, kan ik nu nog niet zeggen. Minister-president Peeters heeft aan alle ministers uitdrukkelijk gevraagd om niet in te gaan op vragen van parlementsleden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik had dit antwoord verwacht. Technisch is dit antwoord juist. Maar het jaarverslag van het Agentschap voor Onderwijsdiensten geeft ons een signaal. Ik wilde dit signaal een klein beetje uitvergroten. Want, minister, als we niet opletten, krijgen wij een nieuwe – weliswaar niet bedoelde en ook niet gewenste – discriminatie tussen scholen. Wij mogen er niet blind voor zijn. Ik weet uiteraard ook dat er in 2012 een evaluatie komt. Maar ik weet ook hoe het politieke bedrijf werkt. Als we daarop wachten en er komen geen signalen, dan is de kans bijzonder groot dat we heel weinig wijzigen.

Ik vind dat de wijze waarop de werkingsmiddelen uit elkaar groeien in stedelijke en in plattelandsgemeenten, een te grote discriminatie is voor wat betreft het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Als het gaat over de netten, heeft mevrouw Vanderpoorten gelijk: het verschijnsel doet zich voor voor wat betreft het basisonderwijs en niet voor wat betreft het secundair onderwijs. Maar het grote verschil tussen plattelandsgebieden en stedelijke gebieden doet zich zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs voor.

Minister, werkingsmiddelen dienen toch voor algemene kosten zoals verwarming, elektriciteit, water, huur of aflossing van lening, meubilair, didactische middelen en dergelijke meer. In een concentratieschool in een stedelijk gebied of in een plattelandsschool kosten de leerlingen objectief toch evenveel? Als het gaat over extra omkadering, bijvoorbeeld voor het leren van Nederlands, ben ik het er volledig mee eens dat er op het vlak van pedagogische begeleiding mogelijk extra middelen verantwoord kunnen zijn. Maar als het gaat over de zuivere werkingsmiddelen, heb ik daar niet onmiddellijk een logische verklaring voor.

Ik ben mij er natuurlijk ook van bewust dat er destijds voor werd gekozen om in te zetten op leerlingenkenmerken. Ik vraag mij alleen af of er geen grondige bijsturing moet gebeuren. Ik heb toen ook gepleit voor sommige schoolkenmerken. Neem bijvoorbeeld een plattelandsschool waar het schoolbestuur er bewust voor kiest om in elke vroegere woonwijk of parochie of dorp een schooltje te hebben. Dan heb je soms scholen met drie of vier vestigingsplaatsen. Het immense voordeel is dat die scholen niet alleen onderwijs aanbieden, maar dat zij ook een veel ruimere sociale doelstelling hebben in die buurtgemeenschappen. Dat is toch de bedoeling van de ‘brede school’ waarover wij spreken? En als we het hebben over kinderen van drie tot twaalf jaar, is het toch een immens voordeel dat zij in de eigen wijk of parochie nog les kunnen volgen? Je moet maar eens proberen om een plattelandsschool met vier vestigingsplaatsen in stand te houden met de beschikbare middelen, ook al zijn die in de loop der jaren toegenomen.

Je kunt natuurlijk zeggen dat het de keuze is van het schoolbestuur. Dat weet ik ook. Maar ik vraag mij af of het een voordeel is dat je basisscholen hebt zo dicht mogelijk bij de mensen, of moet je daar ook al pleiten voor grotere instellingen waar de ouders de kinderen van drie tot zeven jaar naartoe moeten brengen met de auto? Dat is bovendien niet voor iedereen mogelijk. Ik pleit zeker niet voor dat model. Maar als we het andere leefbaar willen houden, moeten wij er ons van bewust zijn dat er een bijsturing zal moeten komen voor wat betreft de werkingsmiddelen.

Minister, ik weet ook dat uw middelen niet oneindig zijn, zeker niet in deze periode waarin her en der moet worden bespaard. Daarom zullen we misschien ook moeten durven te spreken over herverdeling.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Wij kijken allemaal erg uit naar de evaluatie en naar het debat dat erop zal volgen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik wil toch nog eens verwijzen naar een interpellatie van vorig jaar op basis van het verslag van het Rekenhof. Het Rekenhof maakte een uitgebreid verslag over de financiering van het basis- en het secundair onderwijs. Minister, het Rekenhof wees erop dat de nu bepaalde GOK-middelen moeten worden besteed aan datgene waarvoor ze dienen, de zorg voor de GOK-leerlingen. Als u van plan bent om de GOK-middelen uit te breiden naar de algemene financiering, dan, zo zegt het Rekenhof, zijn de criteria niet objectief genoeg. U zult andere criteria moeten aanwenden voor de algemene financiering. Ik wil er nog eens voor pleiten om dat verslag niet in de wind te slaan.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, er zijn hier twee boodschappen voor u. Ten eerste, de evaluatie is een soort wetenschappelijk onderzoek aan de hand van een aantal indicatoren en meetbare criteria. Wij geven hier het signaal dat we dat breed genoeg moeten opvatten. Alles hangt af van die evaluatie. Als het een beperkte evaluatie is, kunnen we niet veel meer doen dan wat er uit die evaluatie komt. Het tweede signaal is dat van de heer De Meyer: we moeten tussentijds in de gaten houden of de kloof niet te groot wordt. Indien dat wel zo is, moet er misschien een voorlopige maatregel worden genomen om dat te herstellen. Dat is wat het parlement vraagt.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: De heer De Meyer heeft voldoende argumenten aangebracht om de zaak goed in het oog te houden. Daarmee was alles gezegd.

De voorzitter: Ik kan alleen maar vaststellen dat de twee meerderheidspartijen vragende partij zijn om die zaak te herzien. De oppositie kan dat niet doen. Dan is het jullie werk om daar eventueel verandering in te brengen.

Minister Pascal Smet: We gaan een evaluatie doen. Het regeerakkoord is ter zake heel duidelijk.

De heer Jos De Meyer: We moeten signalen geven.

Minister Pascal Smet: De heer Yüksel heeft ook zo'n signaal gegeven. Misschien vond hij dat we kinderen met een bus vanuit de steden naar het platteland moesten brengen. Dan wordt dat probleem ook gelijkgesteld, want dan verdeel je het over de scholen. Dat is ook een mogelijke oplossing. Misschien moeten we die mogelijkheid ook opnemen in de evaluatie.

De voorzitter: Hij heeft dat voorstel gedaan. Dat mag. Het is toegelaten om creatieve oplossingen naar voren te schuiven. Of het gedragen zal worden, is een andere kwestie.

Het incident is gesloten.

■